

Vladika Artemije u intervjuu Glasu Amerike o najnovijem masakru na Kosovu

CASA STRPLJENJA SE PRELILA

Beograd - Predsednik Srpskog nacionalnog veća Kosova i Metohije, vladika rasko-prizrenski Artemije, ocenio je juce da kosovski Srbi zbog najnovijeg nasilja Albanaca, vise nemaju strpljenja. Vladika Artemije je u jucerasnjem intervjuu RadijuGlas Amerike, istakao da su pogibija decaka i starca, kao i povredjivanje troje maloletnika na Kosovu, "cin koji je prelio casu strpljenja naseg naroda a nadam se i medjunarodne zajednice".

"Albanski terorizam za poslednjih godinu i vise dana, postao je nesto sto se vise ne moze ni precutkivati ni skrivati, jer ubistvo ma kog civila, neduznog gradjanina pogotovu starih osoba i dece, jeste najogoljeniji cin terorizma", naveo je vladika. Osvrcuci se na naletanje Albanca vozilom na grupu srpske dece u Skulanovu kod Lipljana, vladika naglasava da je to "ocigledna zlocinacka namera, da se sada pred pocetak skolske godine zaplase kako srpska deca tako i njihovi roditelji, i da bi se deca uputila na skolovanje van Kosova, jer obicno sa decom onda idu i roditelji". "To vodi u produzetak etnickog ciscenja Kosova od Srba i zaista smo veoma ogorceni kao zajednica, kao crkva i kao Srpsko nacionalno vece, na ovolike zlocine koji su usledili posle konferencije u Erli Hausu i donosenja Deklaracije", istakao je predsednik SNV KIM.

On je za Radio "Glas Amerike" zakljucio da ta Deklaracija "ocigledno mnogima na Kosovu ne odgovara a najnovija eskalacija nasilja, jeste pokusaj da se prekine taj proces implementacije Deklaracije iz Erli Hausa, radi smirivanja i prevazilazenja krize na Kosovu." (Beta)

TERORISTI OSKRNAVILI SRPSKU PRAVOSLAVNU CRKVU I GROBLJE U MUSNIKOVU

Gracanica, 3. septembar 2000.- Eparhija rasko-prizrenska i SNV KIM saznali su danas da su 1. septembra 2000, u petak, nepoznati napadaci minom jake razorne moci ozbiljno osetili i oskrnavili srpsko pravoslavnu grobljansku crkvu Sv. Nikole u selu Musnikovu u Sredackoj Zupi, 15 kilometara juzno od Prizrena. U snaznoj eksploziji osteceno je i oskrnavljeno pravoslavno srpsko groblje. Na crkvi iz 16. veka ostecen je krov i unutrašnjost hrama sa vrednim ikonama, ukljucujuci jednu vrednu ikonu Presvete Bogorodice.

HAVIJER SOLANA U GRACANICI

Gracanica 31. avgust 2000. - Danas je u manastiru Gracanica odrzan sastanak izmedju najvisih predstavnika SNV KIM i g. Havijera Solane, specijalnog komesara EU za medjunarodne odnose. Pored vladike Artemija kao predsednika SNV bili su prisutni predstavnici iz Leposavica, Zubin Potoka, Zvecana, Gnjilana, Brezovice (Strpce) i Centralnog Kosova.

Na samom pocetku sastanka vladika Artemije je podsetio g. Solanu na citav niz do sada neispunjenih obecanja koja su data srpskoj zajednici naglasivsi da se i dalje nastavlja teror albanskih ekstremista protiv srpskog naroda, narocito srpske dece. Srbima na Kosovu vise nisu potrebne reci i prazna obecanja, rekao je vladika, vec konkretna dela na terenu. Medjunarodna zajednica ima obavezu da identifikuje albanski terorizam i pocinioce zlocina i privede ih pravdi. Protiv terorizma se trebaju primeniti iste mere koje se primenjuju sirom sveta. Apsolutno je neprihvatljivo da se politicki proces na Kosovu i dalje gradi na politickoj saradnji sa onima koji taj proces podrivaju i direktno su ukljuceni u napade na Srbe i umerene kosovske Albance. Medjunarodna zajednica takodje bi trebala da ucini konkretniji napor u pronalasku i oslobadjanju kidnapovanih Srba kao i na povratku raseljenih Srba nazad u svoje domove na Kosovo i Metohiju. Na samom kraju svog izlaganja vladika Artemije je naglasio da je srpska zajednica na kraju strpljenja i da ce se u buduće poverenje u medjunarodnu zajednicu meriti ne u lepim recima i obecanjima vec u delotvornosti konkretnih akcija na terenu, pre svega u cilju zastite Srba i ostalih ugrozenih zajednica.

Dr. Rada Trajkovic je u svom obracanju naglasio da je zabrinjavajuće da se u novije vreme od Albanaca ali i u medjunarodnim krugovima sve vise plasira ideja da ce jedino nezavisnost Kosova dovesti do prestanka nasilja. U tom duhu je napisan i najnoviji izvestaj Medjunarodne krizne grupe. Stav SNV KIM jeste da nema NIJEDNOG Srbina na Kosovu koji ce ikada prihvatiti nezavisnost Kosova i izdvajanje Pokrajine iz sastava nase zemlje buduci da je iz ovog posleratnog perioda sasvim jasno kakva bi to monstrum-drzava bila. Put ka nezavisnosti Kosova bio bi put u novi rat, radikalizaciju srpskog stanovnistva kao i slicne procese sirom Balkana i sveta. Neko nezavisno Kosovo moze biti

samo albansko i ako medjunarodna zajednica zeli da stvori etnicki cistu novu albansku drzavu to ce morati da ucini bez Srba uz veoma visoku cenu nestabilnosti u celom regionu. Umesto puta ka nezavisnosti medjunarodna Misija mora da ispuni svoj mandat i stvori privremene demokratske strukture, funkcionalan sudski sistem i da zaustavi lanac nasilja jer je to njena obaveza preuzeta Rezolucijom 1244.

G. Solana je rekao da medjunarodna zajednica nastava sa svojim nastojanjima da poboljsa položaj Srba naglasivši da licno razume stradanje srpskog naroda i saoseca se sa njim. "Na Kosovo nisam dosao po aplauze vec da pomognem koliko mogu, kao prijatelj", rekao je g. Solana i dodao da je pre dolaska u Gracanicu razgovarao sa porodicama nestalih Albanaca i upoznao se sa njihovim bolom. I pored prilicno ostre i emotivne reakcije srpskih predstavnika g. Solana je izrazio zelju da nastavi sa politickim kontaktima i obecao je da ce sledeci put u Gracanicu doci sa konkretnim rezultatima. Nakon završenog sastanka sa Havijerom Solanom rukovodstvo SNV KIM je održalo kraci sastanak na kome je potvrđena čvrsta rešenost Veka da se i dalje nastavi sa saradnjom sa medjunarodnom zajednicom bez obzira sto ona nije ucinila ono sto je bila duzna. Na taj nacin se ne zatvaraju vrata saradnje, onemogućava se optuzivanje Srba za nekooperativnost i bojkot kao uzrok njihovog stradanja i daje se mogućnost da se srpski glas cuje na svim nivoima i forumima kao kredibilan glas zajednice koja strada. SNV KIM koje se otvoreno distanciralo od ratnog nasilja rezima uvek je ukazivalo da pored Milosevicevog rezima ključni problem na Kosovu predstavlja albanski terorizam i separatizam.

Saopštenje kancelarije Nj.K.V. Prestolonaslednika Aleksandra **GLASAJTE ZA PROMENE**

Povodom izbora koji se održavaju u Saveznoj Republici Jugoslaviji 24. septembra ove godine, Njegovo Kraljevsko Visocanstvo Prestolonaslednik Aleksandar je danas dao ovu vaznu izjavu:

Izbori se približavaju. Kruna ne ucestvuje u izbornoj utakmici, ali Kruna deli sudbinu naroda, i kao takva duzna je da upozori, ohrabri i savetuje! Utoliko pre, sto predstojeci izbori imaju karakter referenduma na kome narod mora da se izjasni da li zeli promene ili ce i dalje da dozvoli sadasnjem rezimu da nastavi sa politikom koja je zemlju odvela u katastrofu. To je ključno pitanje koje se sad postavlja pred srpski narod i sve ostale gradjane Jugoslavije. Duznost je, dakle, svih gradjana da izidju u sto vecem broju na izbore i glasaju za promene. Rezimu treba odlucno reci:

Ne, starim putem se vise ne moze!

Ovo vazi za sve gradjane bez obzira kojoj stranci pripadaju. I oni koji su do sada glasali za rezimske stranke treba da shvate da su promene neminovne i da im je duznost da glasaju za novi nacin upravljanja zemljom. Narod je potrebno ujediniti da bi se dalja propast sprecila i bolja buducnost obezbedila. Revansizma nece i ne moze biti jer ce pravna drzava biti uspostavljena kao osnova buducih promena. Vladavina prava mora zameniti sadasnji kaos i bezakonje. Bitno je da svi gradjani u ovom trenutku pokazu jedinstvo u otporu zlu!

Ujedinjena demokratska opozicija ima svojih nedostataka ali pruza jedinu mogućnost za mirni, nenasilni preobrazaj i za neophodne temeljne promene ne samo rezima vec i sistema vladavine.

Uprkos rezimskih manipulacija koje onemogućuju održavanje istinski slobodnih izbora, narodu se daje mogućnost da ispolji svoju volju i da se suprotstavi samovolji rezima. Uprkos svih objektivnih i subjektivnih teskoca demokratska opozicija je postigla zavidan stepen jedinstva i duznost je svih gradjana i rodoljuba da joj daju punu podrsku na predstojecim izborima. Steta je sto jos nije sasvim jedinstvena ali licno verujem da ce do punog jedinstva doci. Rezim, koji je svoju moc izgradio na nejedinstvu svojih protivnika, treba na izborima suociti sa jedinstvom celog naroda.

Steta je isto tako sto vladajuca koalicija u Crnoj Gori ne ucestvuje u naporima ujedinjene demokratske opozicije da izvrši promenu rezima u Beogradu. Logicno bi bilo da rade zajedno jer je odlazak tog rezima u interesu ne samo Srbije vec i Crne Gore. Ishod izbora odrazice se i na položaj preostalih Srba na Kosovu i Metohiji, na demokratiju i ljudska prava kao i na status te srpske pokrajine. Sve su to razlozi zbog kojih treba odlucno glasati protiv sadasnjeg rezima.

Dragi zemljaci, pretvorite predstojece izbore u opstendarodni referendum koji ce mirnim putem pokazati rezimu da ne uziva poverenje naroda! Izidjite na glasacka mesta i glasajte za promene, za istinsku demokratiju, vladavinu prava i ekonomski prosperitet. Jedino tako ce Srbija i Jugoslavija poci putem obnove i napretka. Jedino tako cemo ponovo postati uvazeni clanovi medjunarodne zajednice sa svim pravima i duznostima koje to clanstvo podrazumeva. Jedino tako mozemo postici trajan mir u nasem regionu i obezbediti bolju buducnost sebi i svojoj deci.

ALEKSANDAR

U Londonu, 29. avgust 2000.

Prestolonaslednik Aleksandar Karadjordjevic:

REFERENDUM ZA BUDUCNOST ILI SATANSKI MILOSEVICEV REZIM

Moderator: Branka TRIVIC

Rezim može da zapali nove sukobe u Crnoj Gori, u Vojvodini, da produzi svoju nemilosrdnu vladavinu i trošenje ljudskih života. građani su siti takve vlasti. zapali su u duboko siromastvo i beznadje, zbunjeni su, njihove medije kontrolise država. ako ovaj rezim prljavim izbornim trikovima ostane na vlasti - onda ne vidim mnogo nade za građane Srbije

RFE Vasa ekšelencijo, vi ste pozvali građane Savezne Republike Jugoslavije da masovno izadju na izbore i glasaju za promene. Rekli ste da Kruna nema aktivnu ulogu u politici, ali i naglasili da udružena opozicija pruža najviše nade za promene. Problem je, međjutim, u tome što opozicija u Srbiji nije jedinstvena. Nije stala iza zajedničkog kandidata, da pomenemo samo najbolniju tacku. Kako vi gledate na ovaj problem?

KARADJORDJEVIC Ovo su izbori za promene, izbori za budućnost. Ili ćemo nastaviti u ropstvu pod ovim rezimom ili ćemo glasati za budućnost i slobodu. Ako opozicija ne bude ujedinjena, nema nade niti za srpski narod, niti za zajednicu Srbije i Crne Gore odnosno Jugoslaviju. Moja preporuka - i uopšte mi nije vazno da li ću se time umesati u politiku ili ne - jeste da svi glasaju za gospodina Kostunicu. Sasvim otvoreno kazem: prestanimo da se izmotavamo, krenimo na posao! A posle izbora možemo da pričamo o razlikama između političkih partija. Već je došlo preko glave: 10 godina potpunog ludila je za nama. Izgubili smo tih 10 godina, mladi ljudi odlaze, zemlja je u kolapsu, rezim je doveo zemlju u očajnu situaciju i bacio građane u ropstvo. Tačno je, i Zapad je odgovoran za tu katastrofu ali g-din Milosevic je, u to nema nikakve sumnje, glavni krivac.

RFE Kako komentarisete to što je Srpski pokret obnove ubacio u trku svog predsedničkog kandidata i što bojkotuje savezne izbore?

KARADJORDJEVIC Kao što sam upravo rekao, krajnje je vreme da se uozbiljimo. Moramo se ujediniti. Jos jednom: porucujem svima da se okupe i glasaju za g-dina Kostunicu, a tek posle toga da se okrenu svojim glupim razlikama. Sada moramo imati ujedinjenu zemlju i zbaciti Milosevicev rezim. Niko ne sme ici u krevet sa ovim rezimom, ciniti mu bilo kakvu uslugu ili pristajati na njegove ucene. Opozicija se mora ujediniti i staviti tacku na 10 godina ludila.

RFE Imajući na umu da Milosevic nema nikakvu sigurnu luku u slučaju da izgubi izbore, da li je uopšte moguće zamisliti da bi on mirno otisao sa vlasti i priznao eventualnu pobjedu opozicije?

KARADJORDJEVIC Da, postoji opravdana neverica da će on dobrovoljno otici sa vlasti. Međjutim, ovi izbori su referendum: ili za Srbiju koja veruje u sebe, slobodu, demokratiju i prijatelje u svetu ili za Srbiju tamnog vilajeta, zemlju-otpadnika, porobljenu iznutra, izolovanu spolja. Zapad nije savršen - to je istina - ali Srbiji trebaju prijatelji u svetu. Dakle, ja pozivam na ujedinjavanje i glasanje za promene.

RFE Vasa Ekšelencijo, ako Milosevic osvoji jos jedan mandat, kakav razvoj događaja se može očekivati u Srbiji, na Kosovu, u Crnoj Gori?

KARADJORDJEVIC Neće biti mira u našem malom regionu jugoistočne Evrope. Bez promena, problemi koji već predugo traju samo će se nastaviti. Rezim može da zapali nove sukobe u Crnoj Gori, u Vojvodini, da produzi svoju nemilosrdnu vladavinu i trošenje ljudskih života. Građani su siti takve vlasti. Zapali su u duboko siromastvo i beznadje, zbunjeni su, njihove medije kontrolise država. Ako ovaj rezim prljavim izbornim trikovima ostane na vlasti - onda ne vidim mnogo nade za građane Srbije. To me čini veoma nesrećnim jer sam uveren da oni zaslužuju bolju budućnost. Upravo sada imaju šansu da za tu bolju budućnost glasaju. Tačno je - rezim može pokrasti izbore, ali će biraci moći bar da pošalju signal da im je taj rezim dozlogrdio. Zato moramo da krenemo napred, stavljajući na stranu sve razlike. Ne sme biti bilo kakve osvete - ni prema kome. Zemlja se mora ujediniti i odlučno zakoraciti prema demokratiji.

RFE Prilicno jaca strah od oruzanog sukoba u Crnoj Gori, ciji okidac bi mogao povuci Milosevic.

Postoje li strategije da se spreči eventualni oruzani sukob?

KARADJORDJEVIC Govoreći o Crnoj Gori, moram reći da sam vrlo uznemiren zbog odluke zvanične Podgorice o bojkotu izbora. Mislim da je Crna Gora izvanredno važna komponenta zajednice, Savezne Republike Jugoslavije. Smatram da bi vlada u Crnoj Gori također morala da podrži opoziciju u Srbiji na putu u zajednicu, bolju budućnost, ka zajednici dva divna naroda - Crnogoraca i Srba, koji su toliko dugo živeli zajedno. Ovo nije vreme za ukopavanje na vlasti na temeljima ludog nacionalizma i sličnih igara. Ovo je vreme da se osvoji vlast kao prostor za demokratiju i budućnost. Kad se ti prostori otvore, onda se možemo boriti za legitimitet razlika - kroz slobodne izbore, slobodne medije, građane koji raspolazu znanjem i obrazovanjem. Premnogo je igara u ovom trenutku, premnogo ljudi koji pate, premnogo mafija - to je katastrofa.

RFE Vasa Ekšelencijo, opozicija u Srbiji smatra da su sankcije do sada radile za Milosevica. Kako vi gledate na ovaj problem?

KARADJORDJEVIC Apsolutno se s tim slažem. Mislim da su svi saglasni u oceni da su sankcije bile

poklon rezimu, da su bile odlicna hrana za rezim, njegova zila-kucavica. One su rezimu dale argument da je za sve kriva izolacija, na sankcijama se ubirala podrška i narod okretao protiv sveta. Smatram da je rezultat sankcija - katastrofa. Mi nismo jedina zemlja koja pati zbog sankcija. Tu su i druge zemlje

- Irak, recimo, odnosno, narod Iraka. Konacno, Kuba je vec decenijama pod rezimom sankcija i sta je postignuto? Nista! Sankcije nisu donele nista dobro. Naprotiv, novac stize do rezima i njegove mafije, a narod pod njima strahovito pati.

RFE Kako Zapad moze da pomogne Srbiji da se demokratizuje?

KARADJORDJEVIC Mislom da Zapad ne treba da pomaze mesajuci se u unutrasnje stvari.

Bombardovanje je bilo kriminalni cin koji je bio cist poklon rezimu. Ubedjen sam da je rezim zeleo to bombardovanje kako bi proizvedio svoju vlast. Oblast u kojoj Zapad moze da pomogne jeste obezbedjivanje neophodne humanitarne pomoci jer u zemlji vlada humanitarna katastrofa.

RFE Vasa ekselencijo, da li biste jos nesto zeleli da porucite?

KARADJORDJEVIC Ono sto je najvaznije jeste podsetiti da je 24. septembar referendum: za bolju buducnost ili za satanski Milosevicev rezim.

NEUTRAL, juli 2000

EPISKOP RASKO-PRIZRENSKI ARTEMIJE: NA KOSOVU NEMA NEVINIH

"Kosovo mora biti podjednako i srpsko i albansko i svih onih koji su na Kosovu ziveli. Put ka tome je da i Srbi i Albanci osude sve zlocine sa bilo koje strane i da priznaju da nema nevinih u sukobu. Mora se prekinuti svirepo nasilje na Kosovu i Metohiji..."

U vrijeme kada ih je zvanicna vlast u Beogradu potpuno napustila, preostalim kosovskim Srbima nije preostalo nista drugo do da pokucaju na vrata svoje crkve i da se samoorganizuju. Episkop rasko-prizrenski Artemije (Radosavljevic) jedan je od crkvenih velikodostojnika koji je, cesto i sam izlozen velikim opasnostima, ulozio ogromnu energiju da zaustavi rijeku srpskih izbjeglica sa Kosova i Metohije, i da u pregovorima sa predstavnicima medjunarodne zajednice srpsko pitanje na Kosovu i Metohiji osvjetli barem trackom nade. Episkop Artemije danas je predsjednik Srpskog nacionalnog vijeca Kosova i Metohije, a u intervjuu govori u ulozi tog vijeca u zivotu kosmetskih Srba.

U proteklih skoro godinu dana od dolaska KFOR-a na Kosovo srpski narod je mnogo postradao. Sa Kosova se povukla jugoslovenska vojska i policija, sa Kosova su otisli skoro svi predstavnici vlasti, sva inteligencija, lekari, profesori... i veliki broj naroda. Sa preostalim narodom ostala je Srpska Pravoslavna Crkva sa svojim svestenstvom i monastvom. Mi smo u prvim danima i mesecima ulagali maksimum truda da zaustavimo reku srpskih izbeglica koji su odlazili sa Kosova i Metohije, da narod zadrzimo i pored svih stradanja, zrtava i pritisaka. Kada se situacija koliko-toliko stabilizovala, osetila se potreba da srpska zajednica na Kosovu i Metohiji treba da jedinstveno nastupa u resavanju svojih problema u cilju bolje zastite i bezbjednosti naroda koji jeostao na Kosovu, i na stvaranju neophodnih uslova za povratak svih prognanika sa Kosova, kako Srba tako i ostalog nealbanskog zivlja.

U tom cilju se i rodila misao i ideja o stvaranju SNV Kosova i Metohije, koje bi delovalo jedinstveno na citavom podrucju Kosova i Metohije. Od dana osnivanja, SNV trudi se da casno izvrsava tu svoju ulogu. Sve sto cini, svi kontakti sa institucijama ili pojedincima medjunarodne zajednice, svi susreti i razgovori imaju pred sobom samo dva cilja: veka bezbjednost i sigurnost za Srbe koji su ostali na Kosovu i Metohiji, i stvaranje adekvatnih uslova za povratak svih prognanih i izbeglih Srba na svoja ognjista, u svoja sela i gradove.- govori episkop Artemije.

NEUTRAL: Ovih dana kod nas i u svijetu aktueliziran je i novi projekat KFOR-a, UNMIK-a, medjunarodnih i nevladinih organizacija, kako se navodi, SNV-a, u kome se istice da je rec o "Operaciji Trojanac" za bezbjednost i blagostanje za srpsku zajednicu na Kosovu. Koliko je SNV konsultovano oko realizacije ovog projekta?

EPISKOP ARTEMIJE U poslednjih nekoliko meseci, a narocito od 2. aprila kada je SNV donelo odluku da srpska zajednica na Kosovu participira u PAVK-u i KTS-u, njegova aktivnost je zaista postala veoma ziva i konstruktivna u cilju realizacije napred navedena dva osnovna cilja. Tako i u vezi "Operacije Trojanac" SNV ne samo da je konsultovano, nego je veoma aktivno ukljuceno u realizaciju toga projekta.

NEUTRAL: Neki su misljenja da "Operacija Trojanac" jos vise zatvara srpsko stanovnistvo u postojece enklave i da je to suprotno propovedanju o multietnickoj buducnosti na ovim prostorima?

EPISKOP ARTEMIJE - Svima je slobodno da misle sta hoce i da govore ono sto misle. Takvo misljenje, kako ste ga Vi formulisali u svome pitanju, imalo bi smisla samo kada bi neko tvrdio da je "Operacija Trojanac" jedini program medjunarodne zajednice i SNV-a, i da je to trajno i konacno rjesenje.

Medjutim, tako nesto ne samo da niko ne tvrdi, nego i ne pomislja. Nama je jasno da je to samo prvi korak u resavanju mnogobrojnih problema sa kojima se suocava medjunarodna zajednica na Kosovu, a pogotovu nas srpski narod. Cilj ovog programa je da se poboljsa kvalitet zivota Srba u centralnom

Kosovu, kako bi oni mogli tu i ostati, i kako bi te aktivnosti ulile nadu i poverenje prognanih Srba u medjunarodnu zajednicu i njene aktivnosti za stvaranje uslova za povratak svih izbeglica. A to upravo treba da dovede do stvaranja multietnickog Kosova, sto je i zacrtano u Rezoluciji 1244.

NEUTRAL: Predstavnicu medjunarodne zajednice zapoceli su popis stanovnistva na Kosovu i Metohiji. Kakav je stav zauzelo SNV u vezi s popisom i najavljenim izborima?

EPISKOP ARTEMIJE - Nas stav smo do sada ponovili mnogo puta pred mnogobrojnim predstavnicima medjunarodne zajednice. A to je, da Srbi u ovakvim uslovima kada nasilje, zlocini i ubistva jos traju, kada je prognano dve trecine nasega naroda sa Kosova i Metohije (preko 200.000 Srba i 50.000 drugih nealbanaca), kada su svi gradovi Kosova i Metohije etnicki potpuno ocisceni od Srba (sem Kosovske Mitrovice), za SNV je neprihvatljiv bilo kakav popis stanovnistva i bilo kakvi izbori. Pitamo ih: U Pristini je do dolaska KFOR-a zivelo 40.000 Srba. Sada ih ima 250-300 staraca koji ni iz kuce ne smeju da izadju. Ko ce nam se u Prisini popisati, i ko ce nam glasati? Sa gradovima Prizren, Djakovica, Pec i ostalima, stanje je jos nepovoljnije. Tamo nemate ni jednog Srbina. Mi ne pristajemo da sadasnje brojno stanje Srba, posle izvršenog etnickog ciscenja u Vasem prisustvu, postane baza za sutrasnje resavanje pitanja statusa Kosova. Uglavnom su svi nasi sagovornici imali razumevanja za ove nase nepobitne razloge, i niko nije pokušavao da nas dalje ubedjuje. Svima je shvatljiv nas razlog da bez slobode zivljenja nema ni slobodnih izbora. Mi ne zelimo da pravimo farsu sa izborima i da podizemo Potemkinova sela, kojima bi neko mahao i dobijao politicke poene.

NEUTRAL: Protekle dvije sedmice svakodnevno se govori o povratku Srba i drugih prognanika. Koja je uloga SNV-a u realizaciji ovog projekta, i da li je povratak Srba bila jedna od tema Vasih razgovora u Americi?

EPISKOP ARTEMIJE - Da, pitanje povratka Srba postavljeno je jos februara meseca u Vasingtonu prilikom nase posete Americi, i od tada ono postaje kljucna tema u svim nasim kontaktima sa medjunarodnom zajednicom SNV je od samog pocetka aktivno ukljucena u njegovu realizaciju, a narocito od pre 15-ak dana kada je otvoren Komitet za povratak Srba u koji su ukljuceni glavni predstavnici medjunarodne zajednice na Kosovu, kao i SNV.

NEUTRAL: Za kada je predvidjen povratak Srba u Pristinu i druge gradove na Kosovu i Metohiji?

EPISKOP ARTEMIJE - Rok nije odredjen. Tamo ce se Srbi vratiti onda kada bezbednosna situacija bude takva da im ne pretila opasnost po zivot od strane albanskih ekstremista. Za sada je mnogo lakse stvoriti bezbednosne uslove u ruralnim oblastima gde su i ranije Srbi ziveli u kompaktnim celinama, kao sto su pojedina sela ili grupe sela medjusobno povezanih.

NEUTRAL: Na koji ce nacin Amerika i druge zemlje Zapada pomoci srpsku zajednicu na Kosovu i Metohiji?

EPISKOP ARTEMIJE - Mislim, na razne nacine. Pre svega preko KFOR-a i UNMIK-ove policije pruzajuci nam vecu meru bezbednosti. Preko UNMIK-a, omogucavajući otvaranje lokalnih kancelarija, kao neke zacetke lokalne samouprave. Preko UNHCR-a, OEBS-a i drugih nevladinih i humanitarnih organizacija u pruzanju neophodne materijalne pomoci za rekonstrukciju porusenih i popaljenih kuca, kao i u neophodnim sredstvima za zivot bar u prvoj fazi povratka. Naravno, da ne plediramo da ovde nabrojimo sve vidove pomoci koje je medjunarodna zajednica spremna da pruži srpskoj zajednici kako bi ona bila ravnopravni cililac u trajnom resavanju kosovskog pitanja.

NEUTRAL: Izmedju predstavnika Srba u Gracanici i Mitrovici uocljivi su razliciti stavovi, pa i suprotstavljena misljenja. Koji su razlozi ovim suprotnostima?

EPISKOP ARTEMIJE - Ti razliciti stavovi i misljenja odnose se, uglavnom, samo na jedno pitanje: ukljucivanje predstavnika srpske zajednice u privremenu administraciju na Kosovu, tj. u PAVK i PSK. Predstavnici Srba iz Mitrovice smatraju da treba od medjunarodne zajednice zahtevati i dobiti resenje kljucnih pitanja za srpski narod - bezbednost onih koji jos zive na Kosovu i povratak prognanih, pa tek onda saradjivati u prelaznim administrativnim telima UNMIK-a. Predstavnici, pak, Srba iz ostalih srpskih enklava, a posebno iz centralnog Kosova, smatraju da se moglo i trebalo ukljuciti u administrativna tela, upravo da bismo imali prilike i mogucnosti da i u tim telima, ali i pred celom svetskom javnoscu iznosimo nase potrebe i probleme i zahtevamo njihovo neodložno resenje. Nasa odluka nase potrebe i probleme i zahtevamo njihovo neodložno resenje. Nasa odluka o stupanju u PAVK i PSK u vidu posmatraca obrazlozena je temeljnim zahtevima medjunarodnoj zajednici da u roku od tri meseca resi neka osnovna pitanja od vitalnog znacaja za opstanak srpske zajednice na Kosovu i Metohiji, a pre svega stvaranje uslova i zapocinjavanje procesa povratka prognanih Srba. Ovi razliciti stavovi predstavnika Srba iz severne Mitrovice i ostalog dela Kosova i Metohije moze se razumeti i objasniti razlicitoscu položaja Srba u severnom delu Kosova imaju izvesne prednosti u odnosu na ostale delove srpskog naroda. To je, pre svega, direktnim naslanjanjem na ostali deo Srbije, mogucnost slobodnog komuniciranja, snabdevanja itd. cega su Srbi u ostalim delovima Kosova liseni jer zive u zatvorenim getoima, koji manje-vice cesto lice na logore (Orahovac, Gorazdevac, itd.)

Verovatno zbog svog položaja, Srbi iz severnog Kosova imaju jace izrazeno samopouzdanje te otuda i

vode politiku "cvrste ruke", iako ni oni, a ni mi nismo uvereni da ce ih to odvesti u bolju buducnost. Mi, pak, u ostalim delovima Kosova znamo i osecao da bez saradnje sa medjunarodnom zajednicom i bez njihove pomoci, mi jednostavno nemamo mogucnost ostanka i opstanka na Kosovu i Metohiji. Razlika, pak, u stavovima i misljenju, proizvedene razlicitim položajem naseg naroda u raznim delovima Kosova, nikako ne znaci cepanje i deobu naseg naroda. Tako stvari zele da vide i da tenzije povecaju samo oni koji zele da manipulisu teskim položajem naseg naroda na Kosovu i Metohiji. Mi se nadamo da ce se i ove razlike u misljenjima, pa i u delanju, vremenom prevazici uz malo dobre volje sa obe strane.

NEUTRAL: Prema navodima predstavnika Savjeta bezbjednosti UN koji su nedavno posjetili Kosovo i Metohiju, predstavnici medjunarodne zajednice odnosno UNMIK-a i KFOR-a nastavljaju sa redovnim kontaktima sa vlastima SRJ i Vojskom Jugoslavije. Koliko ste Vi upuceni u ove kontakte i kakve su eventualne veze SNV-a sa aktuelnom vlascu u Srbiji i Jugoslaviji?

EPISKOP ARTEMIJE - Poznato nam je da medjunarodna zajednica odrzava neke kontakte i saradnju sa predstavnicima vlasti iz Beograda kao i sa predstavnicima VJ verovatno na osnovu potpisanog sporazuma u Kumanovu i, mozda, jos nekih dokumenata, ali mi nismo ni u kakvoj mjeri upuceni ili u poznati sa kvalitetom i kvantitetom tih kontakata i saradnje. SNV, bar do sada, nije imalo i nema nikakve eventualne veze sa aktuelnom vlascu u Srbiji i Jugoslaviji. Prosto ne znam ni kakvu bi vezu mogli imati. Jer mi smo na Kosovu, a njih tamo nema. Cak i oni predstavnici vlasti koji kontaktiraju sa organima medjunarodne zajednice (UNMIK-om, KFOR-om) ne zele da sa nama, clanovima SNV, saradjuju ili imaju bilo koji kontakt, iako smo mi u vise navrata pokusavali da sa njima uspostavimo neki normalan odnos sa ciljem stvarne pomoci nasem narodu.

NEUTRAL: Da li predstavnici SNV-a kontaktiraju sa predstavnicima albanske zajednice na Kosovu i Metohiji izuzimajuci sjednice PAVK-a u kome ste zastupljeni kao posmatraci?

EPISKOP ARTEMIJE - Za sada, ne. Cak i na sednicama PAVK-a i KTS-a, iako clanovi SNV-a i predstavnici kosovskih Albanaca sjede za istim stolom, medju njima nema kontakta.

NEUTRAL: Sta bi, po Vasem misljenju, trebalo da ucine Srbi i Albanci i medjunarodna zajednica da bi se prevazisao jaz izmedju Srba i Albanaca na Kosovu i Metohiji?

EPISKOP ARTEMIJE - Tesko je sada propisati jedan takav recept koji bi bio prihvatljiv za sve tri strane i koji bi urodio dobrim plodovima. U svakom slucaju, smatramo da bi i Srbi i Albanci morali da postanu svesni da Kosovo nikada ne moze biti samo srpsko ili samo albansko. Kosovo mora biti podjednako i srpsko i albansko i svih onih koji su na Kosovu ziveli pre ovih sukoba, ne u smislu podele, nego u smislu prava i sloboda. Put ka tome je da i Srbi i Albanci osude sve zlocine sa bilo koje strane, priznavsi da nema nevine strane u sukobu. Da se prekinu svirepa nasilja na Kosovu. Da se svi nestali i kidnapovani, kao i svi koji se nalaze po zatvorima bilo u Srbiji, na Kosovu ili na nekom trecem mestu budu predani sa svojim dosijeima medjunarodnoj komisiji koja bi, nepristrasno razmotrila svaki slucaj da bi nevin mogao da bude pusten na slobodu, a ko je kriv za bilo koje nedelo ili zlocin, da se izvede pred medjunarodno lice pravde i podnese adekvatnu kaznu.

NEUTRAL: Ima li SNV saznanja o dosadasnjim transakcijama izmedju Srba i Albanaca i pod kojim su uslovima sacinjavani kupoprodajni ugovori proteklih deset mjeseci. Koliko je prema Vasim saznanjima takvih ugovora sacinjeno?

EPISKOP ARTEMIJE - O tim pitanjima nemamo konkretna saznanja ili uvid, pogotovu kada je u pitanju broj takvih transakcija. Dve tri stvari su tu samo poznate - 99% takvih ugovora je sacinjeno pod neposrednom pretnjom ili pritiskom od strane Albanaca. Ko se usprotivi tome, kuca mu bude spaljena ili minirana, a cesto puta i neko od porodice ubijen ili kidnapovan. Sve te transakcije vrsene su u tajnosti, cak i najblizih komsija, te je nemoguće imati bilo kakav uvid koliko ih je do sada izvršeno. I treće, sve te transakcije isle su po bagatelnim cenama, po principu bolje ista nego nista. Kada bismo imali pravnu drzavu, po mom misljenju svi kupoprodajni ugovori sklopljeni izmedju Srba i Albanaca od vremena dolaska KFOR-a i UNMIK-a na Kosovu morali bi biti podvrgnuti strogoj reviziji, kako bi se, bar delimicno, nepravda ispravila.

NEUTRAL: Sta se preduzima da se na Kosovu i Metohiji rijesi pitanje crkvene imovine?

EPISKOP ARTEMIJE - Za sada nista. Dok se ne uspostavi vladavina prava i zakona na Kosovu, po tom pitanju nije moguće nista uciniti. Tragicno je da srpska vlast za vreme svoga mandata na tim prostorima, kao i na nivou cele SPC nije imala sluha ni razumevanja da to pitanje blagovremeno resi u duhu pravde. Danas bi mnogo manje nevolja imali. Ali, o tome ce, nema sumnje, istorija reci svoj nepristrasan sud.

NEUTRAL: Koje su, po Vasem misljenju glavne prepreke za realizaciju Rezolucije 1244?

EPISKOP ARTEMIJE - Mislim, nespremnost medjunarodne zajednice da se odlucnije suprostavi albanskim teroristima i ekstremistima, te da bude nepristrasna kada su problemi na Kosovu u pitanju. Evidentno je da je do sada medjunarodna zajednica (pre svega UNMIK) resavala samo albansko pitanje na Kosovu i to po nacionalnom kljucu. Svu svoju strategiju medjunarodna zajednica zasnivala

je (i jos uvek zasniva) na "albanskoj zrtvi" svesno zatvarajuci oci da u zadnjih deset meseci primeti i sagleda da su zrtve Srbi, Romi, Muslimani i drugi nealbanci na Kosovu, a da su Albanci, dojuccerasnje zrtve, postali xelati i zlocinci. Nema sumnje, demokratizacija Srbije i Jugoslavije, u mnogome bi doprinela brzem i pozitivnijem resenju kosovskog problema na principima Rezolucije 1244. Otuda i saradnja SNV KiM-a sa ujedinjenom demokratskom opozicijom u Srbiji jer vjerujemo da bez demokratske, ekonomski jake i pravne drzave Srbije, pitanje Kosova u Srbiji i nas Srba na Kosovu i Metohiji, nece i ne moze biti trajno i pravedno reseno.

Arsenije NIKOLIC

ALBANCI UBILI SRBINA KOD MEDVEDJE

Medvedja - U selu Marovac u opštini Medvedja (centralna Srbija) preksinoc oko 19.30 casova albanski teroristi sa Kosmeta ubili su Milivoja Kankarasa a njegovu suprugu Visnju tesko ranili, potvrđeno je Srni u MUP-u Srbije.

Na samoj granici teroristi su ispalili vise hitaca iz automatskog oruzja u Milivoja ubivsi ga, a njegovu zenu su ranili sa tri metka. (Srna)

POVODOM ZAHTEVA SNV MITROVICE I SPOT-A ZA NAPUSTANJEM PRIVREMENE ADMINSTRACIJE

Gracanica, 30. avgust 2000. - Povodom ponovljenih zahteva SNV Mitrovice i SPOT-a da SNV KIM napusti privremenu admnistraciju Kosova stav Veca ostao je nepromenjen. Najnoviji teroristicki napadi ne samo da nece pokolebati SNV KIM vec ga jos cine odlucnijim da se za interese svog naroda bori u svim forumima i da se srpski glas i vapaj cuje sirom sveta. Izolacija srpske zajednice i zaostavanje odnosa sa medjunarodnom Misijom bila bi najveca usluga samim teroristima koji upravo zele da isprovociraju srpski radikalizam i time opravdaju nastavak nasilja protiv Srba. Politika bojkota medjunarodne Misije koja je na Kosovu pod mandatom Saveta Bezbednosti UN ne samo da do sada nije popravila položaj Srba u sredinama gde rade i deluju lideri koji su protiv ucesca vec je položaj Srba sve tezi. Najnoviji dogadjaji u Mitrovici to najbolje pokazuju.

S druge strane rezultati ucesca SNV KIM u administraciji jesu skromni u poredjenju sa ocekivanjima ali su trenutno najvise sto se realno moze dobiti i predstavljaju pocetak procesa pred kojim je buducnost. Bernar Kusner obisao je ranjenu decu u mitrovackoj bolnici Napadima na manjine Albanci ubijaju buducnost Kosova

EPISKOP SAVA KRITIKOVAO ODNOS DRZAVE PREMA SPC

Beograd - Episkop sumadijski Sava kritikovao je preksinoc, u razgovoru sa predstavnicima Grupe 17 plus u Kragujevcu, odnos drzave prema Srpskoj pravoslavnoj crkvi, naglasavajuci da SPC "nikad u istoriji nije ignorisana kao poslednjih pedeset godina", saopstava G17 plus.

Episkop je, tvrde njegovi sagovornici, optuzio drzavu zbog oduzimanja imovine SPC posle Drugog svetskog rata i podsetio da se drzava "oglusila" i o zahteve SPC za uvodjenje fakultativne nastave veronauke u skole u Srbiji, i izrazio nadu da ce "onaj ko bude dosao na vlast posle izbora 24. septembra, za crkvu imati vise razumevanja".

Nenajavljena poseta Kusnera ranjenoj deci

"KADA CE ZLOCINI NAD KOSOVSKIM SRBIMA BITI OCENJENI TERORIZMOM?"

Kosovska Mitrovica - Sef Unmika Bernar Kusner, upozorio je preksinoc kosovske Albance da napadima na predstavnike manjinskih naroda u pokrajini ne mogu da idu napred. Kusner je preksinoc nenajavljeno posetio trojicu srpskih decaka koji se nakon napada jednog Albanaca u automobilu u selu Skulanovo kod Lipljana, nalaze na lecenju u bolnici u Kosovskoj Mitrovici.

Jedan od roditelja povredjenih decaka upitao je Kusnera, prilikom razgovora u bolnici, "kada ce zlocini nad kosovskim Srbima biti ocenjeni terorizmom", na sta prvi administrator na Kosovu nije direktno odgovorio, rekavsi samo "da niko normalan ne bi mogao da automobilom pokosi decu". Zdravstveno stanje Marka i Jovice Talic i Srdjana Krstica, je prema ocenama deurnih lekara u mitrovickoj bolnici stabilno i nisu vise na intenzivnoj nezi. Oni su povredjeni u nedelju kada je u selu Skulanovo na grupu decaka automobilom naleteo jedan Albanac, i tom prilikom tesko povredio i sedmogodisnjeg Nikolu Nikolica, koji je na putu do bolnice izdahnuo.

Sef Unmika je, kako prenosi stampa na albanskom jeziku u Pristini, za ubistvo dvoje i povredjivanje troje Srba na kraju prosle nedelje, rekao da su bili "krvavi za Kosovo, a oni koji cine takve zlocine, ubijaju svoju i buducnost Kosova". (Beta)

Medjunarodna krizna grupa o zastravanju medjualbanskog sukoba na Kosovu

BEOGRAD IZGUBIO PRAVO NA UPRAVU NAD POKRAJINOM

Brisel - Medjunarodna krizna grupa je zatrzila u prekjuce objavljenoj analizi u Briselu, da Kfor i Unmik preduzmu "mnogo ostrije mere za zastitu svih ugrozenih manjina na Kosovu". ICG narocito trazi da srpski zivalj bude zasticen i "uključen u politicke strukture" na Kosovu.

Ova nevladina organizacija za analize istovremeno je ocenila da nesposobnost medjunarodnih cinilaca da rese problem konacnog polozaia Kosova "cini bezizglednim pomirenje izmedju albanske i srpske zajednice... isto kao i ocekivanja za dugorocne investicije" u pokrajini. ICG smatra da medjunarodna zajednica zato treba da "jasno stavi do znanja" da, "iako to ne znaci formalnu obavezu u ovoj fazi za davanje nezavisnosti Kosovu", da je "Beograd izgubio moralno i zakonsko pravo za upravu nad ovom pokrajinom".

Podsecajuci na to da je rezolucijom 1244. Saveta bezbednosti UN utvrdjeno da Kosovo treba da dobije "sustinsku autonomiju u okviru SRJ", analiticari Krizne grupe ocenjuju da bi celokupna medjunarodna misija u pokrajini dosla u opasnost ako se ne resi pitanje statusa Kosova. U analizi se primecuje da se sada, uoci izbora na Kosovu, zaostava sukob izmedju albanskih grupacija, a narocito zvanicno raspustene OVK i Demokratskog saveza Kosova na celu sa Ibrahimom Rugovom, uz ocenu da Kfor i Unmik "nisu razvili sposobnost da deluju protiv ilegalnih naoruzanih grupa... kao ni protiv uticaja koji Milosevic i dalje vrsi na kosovske Srbe".

"Vise od polovine srpskog zivlja je pobeglo s Kosova, a ostali sad zive u izdvojenim i pomno cuvanim enklavama, kao na severu podeljene Mitrovice, koji su Kfor i UN dosad iz raznih razloga prepustali kontroli Beograda". "Neoprostivo je da se mogu vrsiti bombaski napadi ili razarati crkve u neposrednoj blizini Kforovih kontrolnih postaja", kazu autori izvestaja. Oni ukazuju na to da ce "unistenje ilegalnih naoruzanih grupa, odgovornih za etnicko nasilje, biti tezak, ali ne i nemoguc zadatak - kao sto to pokazuje iskustvo Sfora sa hrvatskim grupama u Mostaru".

Dodaje se da "nisu postavljeni temelji za normalan zivot u pokrajini" i da je, tako, 15 meseci posle okoncanja rata, "pravosudni sistem tek u zametku, Pristinu pogadjaju duge nestasice struje, a cela privreda Kosova je paralisisana". U "preporukama" ovog dokumenta ICG trazi se da "ustanove prelazne samouprave moraju biti uspostavljene do kraja 2000. godine, dok se opsti izbori na Kosovu moraju odrzati u prvoo polovini 2001." (Beta)

Unicef pozdravio uvodjenje patrola Kfora

DECA NA KOSOVU IMAJU PRAVO DA RASTU U MIRU

Pristina - Fond Ujedinjenih nacija za pomoc deci pozdravio je juce odluku komande britanskog Kfora da poveca broj mobilnih patrola, u cilju vece zastite dece i svih zitelja Kosova od straha za zivot i njihovu dobrobit.

U saopstenju pristinske kancelarije Unicefa dostavljenom FoNetu "ohrabruju" se i drugi kontingenti Kfora da takodje povecaju broj mobilnih patrola, kako bi se deca i njihovi roditelji osecali sigurno i bezbedno. Unicef izrazava zabrinutost za decu na Kosovu, koja su u povecanooj opasnosti sve dok su protiv njih usmerene namerne nesrece i akti nasilja. "Sve kosovske zajednice na Kosovu i medjunarodne organizacije koje ovde deluju, odgovorne su za zastitu dece od svih oblika ugrozavanja njihovih zivota ili porasta rizika", istice se u saopstenju. (FoNet)

EKSPLOZIJA U PECI BEZ ZRTAVA

Pristina - U eksploziji u Peci ostecena je jedna zgrada u izgradnji, kao i prozori na kucama u njenoj okolini, saopstio je juce Kfor. U eksploziji do koje je doslo kasno preksinoc u Peci niko nije stradao, precizira Kfor. (Beta)

Posle akcije Kfora kod Djeneral Jankovica

DESETORICA UHAPSENII PUSTENA IZ PRITVORA

Pristina - Opstinski sud u Urosevcu naložio je da se oslobode desetorica ljudi koji su uhapseni tokom operacije medjunarodnih snaga za otkrivanje zlocinaca i oruzja u pokrajini, saopstio je juce Kfor.

U saopstenju se precizira da su snage Kfora sprovele tu veliku operaciju 25. avgusta kod granicnog prelaza Djeneral Jankovic i da su tom prilikom uhapsili desetoricu ljudi osumnjiceni za ubistvo i nedozvoljeno posedovanje oruzja. Okruzni sud u Pristini sproveo je istragu o tom slucaju i utvrdio da desetorica uhapsenih nisu umesani u ubistva za koja su bili osumnjiceni, te je odustao od dizanja optuznice protiv njih, navodi Kfor.

U saopstenju se dodaje da je Sud u Urosevcu prekjuce saslusao desetoricu uhapsenih zbog optuzbi za nedozvoljeno posedovanje oruzja. Protiv osmorice su podignute optuznice, dok su dvojica ljudi oslobodjeni optuzbi, navodi se u saopstenju Kfora i dodaje da ce osmorici optuzenih kasnije biti

sudjeno. (Beta)

MAKEDONSKA STRUJA ZA KOSOVO

Skoplje - Makedonija ce do kraja septembra nastaviti da Kosovu isporucuje 25.000 megavata elektricne energije, pise juce skopski list Vest. List navodi da, suprotno svim tvrdnjama Elektrostopanstva Makedonije, Unmik obezbedjuje struju za tu pokrajinu iz Makedonije i da ce isporuka biti nastavljena do kraja septembra. List precizira da je portparol Unmika Suzan Manuel potvrdila da ce ESM do isteka ugovora izvoziti 25.000 megavata elektricne energije Kosovu i dodala da se jos ne zna kako ce se pokrajina nakon tog roka snabdevati energijom. Skopski list navodi da je ESM prethodno saopstilo da zbog loseg iskustava sa Unmikom, koji nije izmirio dug za prethodne isporuke energije, vise ne izvozi struju Kosovu, niti ce to ciniti ubuduce. (Beta)

PAKET ZA KFOR

Nocu u Kosovskoj Mitrovici sve radi, cak i nedeljom, i da nije, recimo, marokanskih vojnika koji piju pivo, covek bi pomislio da je na Budvanskoj rivijeri
Dok je novinaru NIN-a pisala racun za kupljene filmove, Lola Negovanovic potanko je objasnila zasto ni zimus, kada danima nije bilo struje, cak ni vode, kada je policijski cas pocinjao u sest sati, nije napustila Kosovsku Mitrovicu. Njen inat bio je veci i od straha da bi Albanci ipak mogli da predju most na Ibru i zauzmu i severni deo grada. Isto su mislili i njen suprug Momcilo i deca.
"Dovoljno je sto su nam uzeli radnju kod mosta. Sada nemam razloga da idem kad nam radnja radi - zbog stranaca", kaze Lola i dodaje: "Ko zna da li bismo tamo gore u Srbiji imali da jedemo. Ovde je ipak lakse, svi nas znaju, nasi smo."
"Kakav crni Internet? Pola grada nema nikakvu telefonsku liniju. Sta ce nama Internet kafe", cudi se Pera koji na tezgi ispred autobuske stanice prodaje za pet dinara stripove "Zlatne serije" i polupopunjene ukrstenice s pocetka devedesetih godina. Novine od juce, ukljucujuci i "Politiku" koja se deli besplatno, prodaje za dinar.
"Imam za pivo i meni je to dosta", kaze Pera koji je uveren da se ne preziva Vasic kao sto mu pise u licnoj karti, vec nekako drugacije. "Da sam Vasic sigurno bih imao i zenu, a to sigurno ne bih zaboravio", objasnjava on.

Urbana gerila

Jedina "slobodna teritorija" u Kosovskoj Mitrovici gde se moze cuti tvrdi rok i ostala dobra muzika jeste kafic "Crna dama". Tu se okupljaju mladji koji sebe nazivaju urbanom gerilom. Oni ne mare mnogo ni za predstojece izbore, sto za one u Srbiji i Crnoj Gori, sto za one koje je raspisao Kusner.
"Kakve to veze ima sa mnom. Za koga ja da glasam, za Milosevica necu, ove ostale ne znam, a i ne tice me se ko ce tamo gore da bude glavni", kaze Nemanja Murtganic zakljucujuci: "Krajnje je vreme da i vi tamo gore pocnete da se ubijate, da osetite na svojoj kozi kako je nama bilo."
To sto njihovi roditelji vec punih nedelju dana strajkuju ispred pogona "Trepce" u Zvecanu, "urbanu gerilu" iz "Crne dame" takodje ne zanima.
"Bilo je samo pitanje vremena kad bi je uzeli", kaze Nemanja. Kada se ne bi bojava uticaja koji ima Oliver Ivanovic, predsednik Srpskog nacionalnog veca Kosovske Mitrovice, na njegove drugare i rodjake, Nemanja bi dodao da je Kusner uradio sta je hteo, po ko zna koji put, i da sada ne vredi mnogo demonstrirati i buniti se jer je to gotova stvar.
Ovako, upitan zar nije zabrinut sto Unmik uz pomoc Kfora zauzima jedan od znacajnijih industrijskih postrojenja u koridoru Mitrovica-Zvecan-Leposavic, koji je od strateskog znacaja za opstanak Kosovske Mitrovice, Nemanja sa samouverenoscu svojstvenom njegovim nepunim dvadeset godina kaze: "Da vidim kako ce Siptari proci pored nas u Mitrovici. Neka probaju ako smeju, ali ne smeju. Znaju da bi ih bilo manje za nekoliko hiljada."
Ko bi se i sa kakvim gubicima izvukao iz takve situacije tesko je pretpostaviti. Medjutim, Nemanja koji je potpuno uveren u snagu oruzja i borbeni duh svojih sugradjana, radije prica kako se proveo na Crnogorskom primorju a na pitanje odakle mu novac da ide na more, odgovara: "Snasao sam se, kao i svi ostali." O kakvoj vrsti snalazenja je rec, Nemanja nije pojasnio, ali se dalo naslutiti da je to, u najboljem slucaju, bila neka polulegalna "sema" riskantnija od sitnog sverca benzina.
Medju onima koji nisu otisli na more je i Vanja M. zvani Vampir, ali ne zato sto je, kako sam kaze, "poslednja beda u gradu", vec zato sto je neko morao da ostane u gradu. Ovaj dvadesetdvogodisnji veteran sa velikog mosta kaze da mu je pomalo dosadno otkako su se Albanci smirili s druge strane mosta.
"Granatirali su nas dva, tri puta, ali to nije nista. Sada je sve mirno i sada kuliramo", kaze Vanja koji je 20. februara sa svojim drugom Djordjem Petrovicem na smenu dezurao motreci preko snajperskog nisana na krovove zgrada i albanske zastave u juznom delu Mitrovice.

"Djordje je morao da ode. Smetao je nasima", kaze Vanja.

To sto je Djordje bio devetnesti covek koji je ziveo u objienom i opljackanom albanskom stanu prekoputa Poste nije smetalo "nasima". Dugo niko nije dirao Djordja otkako je dosao iz Holandije jer je, radeci za britansku humanitarnu organizaciju Oxfam, cesto znao da "nabaci" posao "nasima" koji su mu na kraju zamerili to sto je, bez ikakvih vidljivih razloga, dosao u Kosovsku Mitrovicu onda kada im je bilo najteze. "Zaboravili su sve one dobre stvari koje je Djordje ucinio za njih i odjednom su poceli da se pitaju za koga Djordje radi. Otisao je da ne bi bio proteran kao pas", kaze Vanja.

Moje, a tvoje

Ostali koji su napustili Kosovsku Mitrovicu ucinili su to samo na krace vreme, da bi se okupali, da bi posetili rodbinu u Srbiji. Ipak, bilo je i onih koji su u Kosovsku Mitrovicu dosli da bi obisli svoje stanove. Velimir Stanisavljevic koji je sa porodicom u junu otisao u Crnu Goru zatekao je u svom stanu porodicu Brankovic iz Urosevca.

"Prvo nisu hteli da me puste da udjem u svoj stan, a onda su mi ispricali kako su napustili stan u Urosevcu", kaze Stanisavljevic i dodaje da su mu ponudili da zamene stanove: "Sta ja da radim sa njihovim stanom u Urosevcu, ja zelim moj stan, a sta cu sa njim da radim to je moja volja. Ako hocu, mogu i da ga prodam."

Medjutim, koliko 21. avgusta, Stanisavljevic se uverio da od dogovora nema nista. Brankovici su u pomoc pozvali svoje prijatelje i komsije Urosevcane koji su mu, kako sam Stanisavljevic kaze, objasnili da se ne vraca i ne racuna vise na stan iz koga je dobrovoljno otisao. Da im kaze kako su i oni napustili svoje domove u Urosevcu, Stanisavljevic nije ni pomisljao, odlucio je da se obrati Unmiku.

"Sve su oni to stavili na papir i rekli mi da ce me obavestiti kad se nesto novo dogodi. Taj policajac sa mindjusom u uvetu rece da ima mnogo napustenih stanova u kojima sada neko drugi zivi", kaze Stanisavljevic.

Na Urosevcane su ogorceni starosedeooci u Kosovskoj Mitrovici zato sto su se prvi "snasli" i zauzeli stanove Albanaca koji su pobegli iz severnog dela grada.

"Kako su samo uspeli da nanjuse gde treba da ulete? I to pre svih nasih koji su se kao i ja, ovde, u Mitrovici, rodili", kaze Momcilo Negovanovic, vlasnik fotografske radnje i dodaje: "Ja nikome nisam upao u stan. Moja porodica i ja zivimo od onog sto smo zaradili u radnji i dobro nam je. Posla ima, a ja mirno spavam."

Cuvari mosta

Medjutim, u Kosovskoj Mitrovici danju rade samo oni koji moraju. Sitni trgovci i sverceri, lekari, sluzbenice u posti i pripadnici Kfora koji su ujedno i najsvesniji u obavljanju svojih zadataka.

Medju njima najsavevniji su cuvari mosta kojima ni temperatura od 38 stepeni Celzijusa nije bila dovoljan izgovor da sednu u hlad topola i, kao svi ostali, malo dremnu. Narednik Pjer Zakom bio je toliko savestan da je od novinara NIN-a, koji je imao vazecu akreditaciju Kfora trazio da izvadi film iz fotoaparata, jer je neovlascano fotografisao francuske vojnike na mostu.

"Morate imati potvrdu francuskog PIO", rekao je narednik i na molbu da film ne osvetli, kako ostale fotografije ne bi propale, dok se novinar ne vrati sa potvrdom, jednostavno je rekao: "Ne moze. Nije po propisu."

Medjutim, dobiti potvrdu nije bilo tako lako jer je trebalo otici u juzni, albanski deo grada - bez pratnje, jer se narednik Zakom plasio da bi mozda mogao da prekrši jedno od mnogobrojnih pravila sluzbe. Trebalo je preci tih 500 metara, zatim proci kroz pijacu gde su se mogle kupiti i sveze bamije (po ceni od 25 maraka za kilogram), skrenuti desno i vratiti se.

Posle upisivanja u zelenu knjigu, izjasnjavanja o nacionalnoj pripadnosti, detaljnog pregledanja postojece akreditacije i primedbe da nije trebalo pisati cirilicnim, vec latinicnim slovima, pukovnik Anri Ezavi zakljucio je da je sve u redu i teatralnim pokretom leve ruke izvukao je iz xepa vizitkartu na kojoj je napisao: "Kontaktiran PIO, odobreno fotografisanje uz prethodnu autorizaciju."

Medjutim, to nije bilo dovoljno za narednika Zakoma. Dok je radio-vezom razgovarao sa pukovnikom Ezavijem, novinar NIN-a je izgubio strpljenje, izvadio fotoaparat, na brzinu napravio nekoliko snimaka i otisao svojim putem.

Partnerstvo

Nocu u Kosovskoj Mitrovici sve radi, cak i nedeljom, i da nije, recimo, marokanskih vojnika koji uzivaju pijuckajuci hladno "amstel" pivo, covek bi pomislio da je na Budvanskoj rivijeri. Za istim stolom u "Bi bapu" mogu se videti aktivisti "Otpora" iz Zvecana, koje niko ne proganja, kako zajedno sede sa "obezbedjenjem" Olivera Ivanovica.

Basta poslasticarnice "Sara" svako vece puna je ljudi koji stojeci skrgucu zubima iznad glava onih koji jos nisu završavali svoju porciju sladoleda. Oni kojima je bitnije da u stomak strpaju nesto zestoko nego da budu vidjeni, a takvih ima puno, zalaze u kafane kako bi slucajnom prolazniku objasnili sta bi oni uradili da su neka vlast.

Pre nepunih sest meseci bilo je nezamislivo ocekivati da Unmik policajci oficiri, podoficiri i primerni

vojnici Kfora mirno sede u kaficima i caskaju, jer su tada zazirali da se prosetaju glavnom ulicom u Mitrovici ukoliko ih nije bar cetvorica. Sada se niko nece iznenaditi ako primeti, kao sto se to dogodilo novinaru NIN-a u restoranu "No1", da pripadnik Kfora s nevesto istetoviranim bodezom na desnoj podlaktici, izmedju dva tanjira spageta bolonjez trguje sa dvojicom Srba.

Posle nekoliko kratkih telefonskih razgovora, jedan od Srba je ustao od stola i otisao ka bolnici, drugi je za to vreme iz ruku vojnika primio tanji svezanj nemackih maraka. Kada je novac uredno prebrojao, telefonirao je i otisao. Nekoliko minuta vojnik, koji nije imao na uniformi nista sto bi ukazivalo na njegovo ime, jedinicu ili cin, posedeo je sam. Muskarac koji je prvi otisao vratio se noseci u ruci nesto velicine cokolade od 100 grama umotane u novinski papir. Vojnik je na stolu razmotao papir i aluminijumsku foliju u koju je bila umotana smolasta tamnobraon masa veoma nalik hasisu. Niko nije pokusao nista da kaze osim kelnerice Tanje koja je, vracajuci kursor novinaru NIN-a, diskretno rekla: "Molim vas, nemojte tako da buljite u tog gospodina. Moglo bi da mu bude neprijatno, a on je, znate, jako dobra musterija."

Na pitanje vredni li taj baksis toliko, Tanja je naprcila nos i pomalo ljutito odgovorila: "Naravno."

Srebro i zlato

U nedelju 20. avgusta nije bilo nijednog radnika "Trepce" voljnog da na temperaturi od 37 stepeni Celzijusa protestuje ispred topionice olova u Zvecanu. Predstavnicu civilne misije UN i vojnici Kfora ponadali su se da Srbi iz Zvecana i Kosovske Mitrovice nece vise demonstrirati sto je upravu nad pogonom "Trepce" preuzeo Bernar Kusner, specijalni predstavnik generalnog sekretara UN na Kosovu i Metohiji.

Medjutim, isto vece mediji bliski vladajucem rezimu preneli su vest da su vojnici Kfora iz "Trepce" izneli oko 900 kilograma srebra, dva kilograma zlata, kao i da su sefovi u kojima su cuvani dinari ispraznjeni.

Srbi iz Zvecana i Kosovske Mitrovice ponovo su se organizovali i demonstracije su nastavljene u ponedeljak 21. avgusta. Predstavnicu Kfora nisu se mnogo trudili da demantuju vest vec su kratko saopstili da je u toku procena vrednosti nadjenog srebra i zlata.

Odredjeno "pojasnjenje" dao je Kusner rekavsi da su upravo dinari iz "Trepce" namenjeni i deljeni kao jednokratna pomoc (od 1 250 dinara) radnicima "Trepce" koji su pre nedelju dana ostali bez posla kada su vojnici Kfora "osvojili" i zatvorili pogon "Trepce" u Zvecanu kako bi sprečili ekolosku katastrofu.

Lidija Kujundzic

IZ MEDJUNARODNE STAMPE: (prevod) AFP

SAD DAJE PRECUTNU PODRSKU EKSTREMISTIMA KAZU UMERENI KOSOVSKI SRBI

Pristina, Jugoslavija (30. avgust AFP) - Umereni lideri kosovskih Srba koji su suprotstavljeni beogradskom rezimu Slobodana Milosevica u sredu su optuzili SAD sto tolerisu albanski ekstremizam. Glasnogovornik Srpskog nacionalnog veca (SNV) je rekao da je Vasington jos uvek privrzen ideji da su etnicki albanski militanti "borci za slobodu" i da nije spreman da prizna da su neki (od njih) ucestvovali u etnicki motivisanom nasilju i organizovanom kriminalu. Otac Sava Janjic je izjavio da je u utorak predsednik SNV, Episkop Artemije Radosavljevic, na sastanku sa americkim predstavnicima apelovao na njih da preispitaju (situaciju) u Pokrajini i distanciraju se od (albanskog) ekstremizma. "Vladika Artemije je insistirao da SAD izadju sa jasnom definicijom sta se desava na Kosovu", o. Sava je rekao reporterima na pres konferenciji u Pristini.

"Albanski ekstremizam se smatrao necim nepostojecim i olako je bio proglašen pravednom borbom za slobodu, tako (da se smatralo) kada Srbi i njihova vlada napuste Kosovo, ono ce postati oaza mira. Ali mozemo videti da je Kosovo (danas) sve samo ne oaza mira."

Sava je rekao da su se SAD cvrsto suprotstavile beogradskom "drzavnom terorizmu" ali je izrazio zaljenje sto se ignorise nasilje koje su pocinili bivsi clanovi Oslobodilacke vojske Kosova (OVK).

"Mozemo jos videti da neki ljudi u americkoj adminstraciji jos saradjuju sa onima za koje postoje ozbiljne sumnje da su cak i sada upleteni u razne nezakonite aktivnosti", izjavio je.

Dva bivsa lidera OVK, Hasim Taci iz Demokratske partije Kosova (PDK) i Ramus Haradinaj iz Alijanse za buducnost Kosova (AAK) su (nedavno) bili primljeni od strane zvanicnika u Vasingtonu. Taci je takodje bio gost Demokratske nacionalne konvencije u Los Andjelesu ovog meseca.

Nakon dolaska mirovnih snaga predvodjenih NATO-om u junu prosle godine i povlacenja beogradskih snaga koje su se borile sa OVK, oko 210.000 Srba je napustilo pokrajinu kako bi izbegli osvetnicke napade.

U nedelju je jedan Albanac naletio kolima i ubio jednu osmogodisnjeg srpskog decaka, dok je sedamdesetpetogodisnji srpski seljak ubijen iz vatrenog oruzja iz automobila. Srbi su oba napada

doveli u vezu sa kampanjom mrznje koju protiv njih organizuju etnicki albanski ekstremisti. U julu su lideri kosovskih glavnih albanskih partija i predstavnici SNV potpisali sporazum u Erli Hausu u Virxiniji, kako bi zaustavili nasilje i razresili svoje nesporazume na demokratski nacin. Medjutim, Sava je rekao da su clanovi SNV prikupili ogroman dokazni materijal da su bivsi borci OVK bili angazovani u sprovođenju etnickog nasilja, zlocina i sverca i izjavio je da su albanski lideri vec minirali platformu Sporazuma iz Erli Hausa jer nisu uspjeli da obuzdaju svoje sledbenike.

ZONE POVERENJA

Kosovska Mitrovica, 02.septembar 2000 - Pripadnici Multinacionalne brigade Sever od 16. marta uspostavljaju tzv. zone poverenja u Kosovskoj Mitrovici, u cilju kako navode "mira i slobode kretanja". Komandant ove brigade general Zan Lui Suble, odlucio je da ovih dana prosiri zonu poverenja na prostor oko zeleznicke stanice (juzni deo grada).

- Uobicajena procedura vazice i za ovu zonu poverenja i naterace vas da promenite navike. To je u vasem interesu zbog slobode kretanja za sve - navodi se u obavestenju.

Tvz. zona poverenja nalazi se u uz reku Ibar u severnom delu grada - to su Bosnjacka mahala, tri solitera u Kolasinskoj ulici i naselje Brdo, gde se vratio veliki broj Siptara koji mirno zive medju srpskim stanovnistvom. Medjutim, u zoni poverenja u juznom delu grada i dalje nema Srba, niti je medjunarodna zajednica, uprkos brojnim obećanjima, preduzela adekvatne korake.

Sirenjem tzv. zone poverenja nece se popraviti položaj Srba, niti ce oni koristiti zeleznicu stanicu u juznom delu grada, isticu brojni zitelji severnoj dela Kosovske Mitrovice.

NASTAVLJENA POTRAGA ZA ODBEGLIM SRBIMA

Kosovska Mitrovica, 02.septembar 2000 (Beta-Ap/Rojters) - Kfor i policija UN tragali su i u nedelju za grupom od 13 zatvorenika srpske nacionalnosti koji su u subotu uvece pobjegli iz zatvora u Kosovskoj Mitrovici.

Portparol Kfora, americki major Skot Slejten, izjavio je da je iz zatvora pobjeglo 15 zatvorenika, ali su dvojica odmah uhvaceni. Zatvorenici su pobjegli posto su napali strazara u trenutku kada je vraćao u celiju jednog zarobljenika, koji je prethodno telefonirao, izjavio je portparol UN u Kosovskoj Mitrovici Majkl Kits.

Grupa zatvorenika je napala strazara, vezala ga i uzela njegove kljuceve celija, rekao je Kits i dodao da su zatvorenici preskocili ogradu sa bodljikavom zicom. Neki od pobjeglih zatvorenika optuzeni su za ratne zlocine - trojica za genocid, a cetvorica za druge zlocine pocinjene za vreme sukoba na Kosovu.

GLASANJE I U POKRAJINI?

Tirana, 02.septembar 2000 (Beta-Rojters) - Americki izaslanik za podrucje Balkana, Robert Frovik izjavio je u subotu da bi Srbima sa Kosova trebalo omoguciti da ucestvuju na predstojecim saveznim izborima u Jugoslaviji, ali da pri tom ne budu ugrozena ovlastelja UN na tom podrucju.

"Trebalo da postoji neki nacin - jer demokratske tradicije moraju da se ispostuju - nacin da se omoguci gradjanima koji to zele da glasaju na izborima u Srbiji", rekao je Frovik novinarima u Tirani.

Frovik nije naveo na koji bi nacin Vashington dozvolio Srbima da izadju na glasanje, tako sto bi dopustili jugoslovenskim vlastima da organizuju izbore na samom Kosovu ili da pomognu kosovskim Srbima da se prevezu do glasackih mesta u Srbiji.

On je naglasio da ce se u slucaju bilo koje izborne procedure "morati postovati ovlastenja Unmika na Kosovu... koji ce odlucno postovati sve norme izborne procedure".

ALBANCI NECE DOPUSTITI IZBORE SRPSKOM REZIMU

Pristina 02.septembar 2000- Pristinska stampa na albanskom jeziku i dalje posvecuje paznju najavama da ce savezni izbori biti organizovani i u srpskim enklavama na Kosovu, kao i o eventualnom dolasku predsednika SRJ Slobodana Milosevica na Kosovo.

Jucerasnji Zeri pise da kosovski Albanci "nikada nece dopustiti" da "ovaj srpski rezim organizuje izbore" u pokrajini, posto "znaju kakva je bila uloga tog rezima u nastojanjima da unisti Albance". Stampa prenosi izjavu sefa Misije OEBS Dana Evertsa koji je kazao da su pripreme za izbore u SRJ "ispod svakog standarda" te organizacije i da su zato "na neki nacin neprihvatljivi" na Kosovu.

Dnevnici takodje isticu da ce se sef Unmika Bernar Kusner u ponedeljak izjasniti o organizovanju izbora u srpskim enklavama na Kosovu, dodajuci da su albanski clanovi Privremenog administrativnog veca Kosova "snazno protiv" takvih izbora. (Beta)

IZBORI BEZ NASILJA

Istok 02.septembar 2000.- Sef Unmika Bernar Kusner pozvao je stanovnistvo Kosova da se ujedini i

omoguci održavanje otvorenih, demokratskih i pravednih lokalnih izbora bez pretnji i ubistava. Sef Unmika zakazao je za 28. oktobar lokalne izbore u pokrajini. Kusner je, u sklopu predizbornih aktivnosti, u subotu posetio opstinu Istok gde je sa lokalnim liderima politickih partija razgovarao o situaciji u tom delu Kosova, nakon cega je govorio pred oko 1.000 gradjana tog mesta.

"Jedini odgovor na pritiske Milosevica je da dokazemo svetu da mozemo organizovati slobodne izbore, a to mozete da ucinite pre svega vi Kosovari", rekao je Kusner. On je pozvao stanovnistvo Kosova "da u vreme održavanja izbora obustavi nasilje" i da uspostavi toleranciju. (Beta)

GLASANJE NA KOSOVU U SEDISTIMA SPS?

Beograd 4. septembar 2000. - Potpredsednik Demokratske stranke Boris Tadic juce je izjavio da vladajuca koalicija SPS - JUL planira održavanje izbora na Kosovu i Metohiji tako sto ce se glasacke kutije postaviti u sedistima ovih stranaka u pokrajini.

Tadic je na konferenciji za novinare rekao da ce socijalisti fiktivno zahtevati od Unmika da 10 hiljada biraca preveze u Srbiju na glasanje, a posto ce im to navodno biti onemoguceno, biracka mesta ce biti u sedistima SPS, "kako bi se stvorio utisak da je na Kosovu glasalo nekoliko stotina hiljada gradjana i Srba i Albanaca". On je dodao da ce DOS pokusati da "izjalovi taj plan", a na pitanje da precizira kako, Tadic je objasnio da ce se angazovati aktivisti na terenu koji ce animirati javnost, pratiti "fingirano glasanje" i bezeliti koliko gradjana ulazi u sediste SPS. "Ako bude nekih promena u odnosu Unmika delegiracemo i kontrolore", dodao je on. Potpredsednik DS je najavio i da ce delegacija DOS posetiti 14. septembra Gracanicu, Kosovsku Mitrovicu i Leposavic.

- SPS i JUL su se podelili na ekstremno i umereno krilo, ocenio je Tadic dodajuci i da bi "za Slobodana Milosevica bilo bolje da pobedi DOS". Prema njegovim informacijama, za odbornika SO Pozzarevac kandidovace se sin predsednika Milosevica Marko Milosevic, koji namerava da postane i predsednik opstine. "Predsednica Direkcije JUL Mirjana Markovic planira da bude predsednik Veca gradjana, a Slobodan Milosevic predsednik drzave. Dobro je samo sto i Marija Milosevic nije iskazala politicke ambicije, smatra Tadic.

Sto se izbora u Crnoj Gori tice, Tadic smatra da predsednickog kandidata Vojislava Kostunicu u ovoj republici podrzava 20 odsto gradjana, a da ce nakon planirane kampanje taj iznos dostici i 40 odsto.

SAVEZNI IZBORI I NA KOSOVU

Beograd, 05. septembar 2000.- Sef Unmika Bernar Kusner u ponedeljak je, uprkos protivljenju siptarskih clanova PAVK-a, kako " Glas" saznaje iz izvora bliskih Civilnoj misiji UN, dozvolio da se u juznoj srpskoj pokrajini organizuju izbori za predsednika SR Jugoslavije i savezni parlament.

Tako Gajevickinih 500 birackih mesta na Kosovu i Metohiji nece biti pusto obećanje dato u predizbornoj kampanji pre nekoliko dana u Gracanici.

Kusner ce, kako kaze nas izvor, dozvoliti da se organizuje glasanje u onim sredinama u kojima postoje uslovi za to, odnosno u srpskim enklavama u centralnom i severnom Kosovu, Sirinickoj Zupi i Kosovskom Pomoravlju.

O organizovanju izbora na Kosovu pokusali smo nesto vise da saznamo od nasih zvanicnika. Izvor " Glasa" koji je zeleo da ostane anoniman potvrdio je da ce izbora biti.

- Izbori na Kosovu nece se sprovesti samo ako ih Kusner zabrani. Od Kusnera ce zavisi samo da li hoce da omoguci bezbedno sprovedjenje izbora. Ako ne omoguci normalno glasanje ne znaci da kosovski Srbi nece glasati. Uostalom, Srbi sa Kosova mogu glasati u izbornim jedinicama 24 i 26 u Vranju i Prokuplju gde ce birati ukupno 19 poslanika - jasan je nas izvor koji dodaje da omogucavanjem sprovedjenja saveznih i predsednickih izbora na Kosovu i Metohiji medjunarodna zajednica priznaje da je ovo jugoslovenska i srpska teritorija.

TAJNA OPTUZNICA PROTIV AGIMA CEKUA?

London - Britanski Sandej tajms juce tvrdi da su se istrazitelji Medjunarodnog suda za ratne zlocine po prvi put usredsredili na zlocine Oslobodilacke vojske Kosova nad srpskim civilima, te da bi njihove istrage mogle da dovedu do podizanja optuznice protiv bivseg politickog lidera OVK Hasima Tacija.

Izvori bliski haskim tuziocima su prosle nedelje potvrdili novinaru lista da sudski vestaci proveravaju pet lokacija na kojima su navodno pripadnici OVK pocinili zlocine nad Srbima. Pretpostavlja se da su medju tim lokacijama Klecka, Glodjane i Orahovac, i da su na svim lokacijama navodni zlocini pocinjeni u leto 1998 godine. Sandej tajms dalje pise da su izvori iz Ujedinjenih nacija vec ukazali na mogucnost da je protiv bivseg komandanta OVK, sada na celu Kosovskog zastitnog korpusa, Agima Cekua podignuta tajna optuznica, u vezi sa njegovim aktivnostima u hrvatskoj vojsci, tokom sukoba sa Srbima.

Britanski list, zatim, napominje da bi ove istrage mogle radikalno da izmene medjunarodno vidjenje

kosovskog sukoba, gde su Albanci uglavnom smatrani za nevine zrtve srpske agresije. (FoNet)

IMENOVAN IZASLANIK UN ZA UHAPSENE U SRJ

Beograd 02. septembar 2000.- Visoki komesar UN za ljudska prava Meri Robinson imenovala je ambasadora Henrika Amneusa iz Svedske za svog Specijalnog izaslanika za lica lisena slobode u vezi sa kosovskom krizom u SRJ. Kako se navodi u saopštenju UN dostavljenom FoNetu, u svojim izveštajima Komisiji za ljudska prava Visoki komesar je naglasila ozbiljnost problema vezanih za sva lica lisena slobode, uključujući zatvorenike, pritvorenike i nestala lica u SRJ, bez obzira na nacionalnu pripadnost.

Specijalni izaslanik imenovan za pocetni period od sest meseci, pokretace relevantna pitanja kod medjunarodnih, drzavnih i lokalnih vlasti u nastojanju da olaksa komunikaciju izmedju svih strana i tako doprinese smanjenju napetosti na Kosovu i drugim mestima u SRJ, najavljuje se u saopštenju. Kako se dodaje, paznja specijalnog izaslanika bice usmerena na trazenje sveobuhvatnih resenja, pre nego na intervencije kod pojedinačnih slučajeva. (FoNet)

VOJSKA TREBA DA ISPITA ZLOCINE NA KOSOVU

Beograd 02.septembar 2000- Organizacija za ljudska prava "Hjuman rajts voc", pozvala je Vojsku Jugoslavije da sprovede istragu o ratnim zlocinima pocinjenim nad kosovskim Albancima, tokom proslogodisnjeg rata. Samostalni istrazivac HRV Bogdan Ivanisevic izjavio je za Radio "Glas Amerike" (VOA) da na osnovu polemike direktora Fonda za humanitarno pravo Natase Kandic i VJ, "ima nogovestaja da bi Vojska taj zahtev sada mogla da uzme u obzir". Kandiceva je nedavno optuzila VJ da je na Kosovu tokom proslogodisnjeg rata cinila zlocine nad lokalnim Albancima. VJ je najavila podizanje optuznice protiv direktorke FHP. Napomenuvsi da je VJ do sada odbijala istovetne zahteve HRV-a, Ivanisevic je naveo da se desava "prvi put da su predstavnici vlasti dozvolili uopste mogucnost da su pripadnici vladinih snaga pocinili zlocine". Ivanisevic kaze da je njegova organizacija ozbiljno shvatila najavu informativne sluzbe VJ "da je Vojska spremna da se pocinioci zlocina pronadju i kazne i da sada ocekuje njihovu zvanicnu reakciju". (Beta)

BEKSTVO ZATVORENIKA RUSI UGLED UNMIKA I KFORA

Kosovska Mitrovica - Portparol Unmika Suzan Manuel izjavila je juce da ce bekstvo grupe Srba iz zatvora u Kosovskoj Mitrovici uticati na pad rejtinga medjunarodnih civilnih i vojnih snaga na Kosovu. Bekstvo 13 zatvorenika Srba iz pritvora u Mitrovici je "izuzetno ozbiljan" incident i steti ugledu NATO snaga i UN na Kosovu, ocenila je Manuelova, a prenosi agencija Asosijeted pres.

Ona je navela da je bekstvo "vrlo los znak za stanovnistvo Kosova koje je racunalo na to da cemo mi (Unmik i Kfor) izvesti ucesnike u proslogodisnjem ratu pred lice pravde".

Iz Okruznog zatvora u Kosovskoj Mitrovici, 2. septembra, pobeglo je 15 pritvorenih Srba, ali su dvojica odmah uhvacena. Neki od pobeglih zatvorenika su optuzeni za ratne zlocine i drzani su u zatvoru od dolaska medjunarodnih snaga predvodjenih NATO-om na Kosovo. Njihova sudjenja su kasnila posto zvanicni predstavnici UN jos nisu uspostavili pravni sistem na Kosovu, prenosi AP. U grupi pobeglih Srba, trojica su optuzeni za genocid, cetvorica za druge zlocine pocinjene za vreme sukoba na Kosovu, jos cetvorica za masovno ubistvo, dok je jedan zatvorenik optuzen za jedno ubistvo, a jedan za kradju i podmetanje pozara, naveli su zvanicnici Unmika u Mitrovici. (Beta-AP)

SNV POZVAO STRUCNJAKE TREPCE DA IM SE PRIKLJUCE

Kosovska Mitrovica - U Zvecanu su juce ujutro nastavljeni protesti radnika "Trepce" zbog nasilnog preuzimanja topionice olova i pratećih pogona, u koje su medjunarodne vojne snage na Kosovu usle 14. avgusta.

Clan Srpskog nacionalnog veca na severu Kosova Nebojsa Jovic pozvao je poslovodstvo "Trepce", koje je imenovala vlast u Srbiji, da se prikljuci radnoj grupi koja svakodnevno razgovara sa medjunarodnom upravom kombinata.

Predstavnici drzavnog rukovodstva "Trepce" istakli su i na jucerasnjem skupu da su "tzv. mirovnjaci okupirali ,Trepce', ne zbog zagadjenosti zivotne okoline, vec da bi prognali i preostale Srbe sa severa Kosova". Nagovesteno je da ce radnicima

"Trepce" biti isplacene julske zarade. Pominjanje generalnog direktora "Trepce" Novaka Bjelica kod okupljenih je naislo na negodovanje i zvizduke, preneo je dopisnik agencije Beta sa lica mesta. Medjunarodna uprava na Kosovu zabranila je Bjelicu ulazak u Pokrajinu, posle preuzimanja svih pogona Kombinata. Drzavno poslovodstvo "Trepce" za danas je u Bujanovcu zakazalo sednicu na kojoj ce, kako je na skupu najavljeno, biti razmotreni dalji koraci, dok ce medjunarodna uprava

Kombinata, predstavnici SNV-a i pojedini inženjeri "Trepce" nastaviti razgovore u Mitrovici. (Beta)

SLOBODAN MILOSEVIC CE BITI UHAPSEN NA KOSOVU

Vashington 02.septembar 2000- Vlada SAD prihvatila je svojevremeno Rezoluciju Saveta bezbednosti 1244 kojom je posle intervencije NATO zadrzan formalni jugoslovenski suverenitet nad Kosovom, ali se u Vasingtonu, istovremeno, odbacuje svaka ingerencija Beograda nad tom pokrajinom. U Vasingtonu je odlucno upozoreno da ce predsednik Jugoslavije biti lisen slobode i sproveden u Hag ukoliko se usudi da kroci na i jedan deo kosovske teritorije koja, navodno, pripada drzavi kojoj je on na celu.

U novinarskom pitanju, na tu temu, bila je pomenuta i mogucnost Miloseviceve predizborne posete Crnoj Gori, ali se portparol Stejt departmenta zadrzao u svom odgovoru samo na podrucju koje je u domenu KFOR (medjunarodnih mirovnih snaga na Kosovu). (Sense)

POCINJU DA RADE OPSTINSKE IZBORNE KOMISIJE NA KOSOVU

Beograd - U upravljanju predstojećim opstinskim izborima na lokalnom nivou pomoci ce 30 novoimenovanih Opstinskih izbornih komisija na Kosovu koje cini tri do sedam clanova, saopstio je juce OSCE. Kao jedan od zadataka navedeno je i informisanje politickih partija, gradjanskih inicijativa, koalicija i nezavisnih kandidata o njihovim pravima i obavezama. Najavljeno je da ce imena clanova opstinskih izbornih komisija biti objavljena na ovonedeljnoj konferenciji za novinare o izborima

POSLESLOVLJE

Podrazavajuci Udovicu sa dve lepte,
 prineo sam, o pesmoljubivi, od siromasnog
 slova svog i nistavnog uma svog, tvojoj blagoslovenoj
 paznji i znanju, ovaj duhom oskudni svitak, -
 Bogu na pokajanje, tvome strpljenju na dar, proseci
 od Gospoda milost, molitvu od tebe, da, pored
 nebrojenih nedela mojih, rec u svitcima mojim,
 ne bude na sud mi i na osudu

(Slobodan Kostic - POKAJNICKE PESME)

DNEVNA SAOPSTENJA SRPSKOG NACIONALNOG VECA Kosova i Metohije

Gracanica, 30. avgust 2000.

KONFERENCIJA ZA STAMPU SNV KIM U PRISTINI

Danas je portparol SNV KIM o. Sava Janjic u Pristini odrzao redovnu pres konferenciju u UNIMK-ovom pres centru. Na samom pocetku o. Sava je naglasio da je kljucno pitanje za srpsku zajednicu bilo i ostalo pitanje bezbednosti, narocito nakon najnovije eskalacije nasilja protiv srpske dece. On je ponovio najostriju osudu ovog teororistickog napada i naglasio da medjunarodna zajednica mora da jasno identifikuje nosioce terorizma u Pokrajini. Terorizam koji se definise kao koriscenje nasilja u politicke svrhe usmeren je kako protiv srpske i ostalih ne-albanskih zajednica u cilju ostvarenja ideje etnicki cistog Kosova tako i protiv umerenih albanskih politickih predstavnika. Kao sto je SNV KIM uzasnuto napadima na decu i starce Srbe, tako je zaprepasceno ubistvom Sabana Manaja predstavnika LDK koji je kidnapovan i ubijen od strane terorista. Medjunarodna zajednica je do sada uzrok svih problema trazila u Milosevicevom rezimu, ali sada je ocigledno da svo ovo vreme deluje i albanski ekstremizam koji je zbog reakcije Beograda na separatizam, od strane medjunarodnih krugova bio brzo proglašen za borbu za slobodu.

Na pitanje albanskog novinara koje su to umerene snage medju Albancima na Kosovu, o. Sava je rekao da to sigurno nisu politicke partije proizasle iz bivse OVK koja je odgovorna za smrt mnogih nevinih civila za sto postoje brojni dokazi i licna svedocanstva. LDK doduse nije nikada ucinila neke konkretnije korake protiv nasilja nad Srbima, ali postoji uverenje da njeni predstavnici nisu cinili i potpirivali to nasilje. U svakom slucaju SNV KIM na lokalnim izborima na Kosovu zeli da na vodeca mesta u opstinama u kojima pobede Albanci dodju umereni i razumni ljudi koji ce podrzavati ideju zajednickog zivota i tolerancije. Nismo veliki optimisti, nastavio je o. Sava, da ce novi predsednici opstina odmah promeniti situaciju u kojoj zive Srbi jer ce sa svoje leve strane i dalje imati radikalni albanski blok spreman na akcije protiv Srba i njih samih, ali ipak postoje nade da ce biti bolje. Srbi su spremni na saradnju sa onima koji ce postovati njihova prava i slobode. Zato medjunarodna zajednica mora da podstanke umerene snage i medju Albancima i medju Srbima na taj nacin sto ce politicka i ekonomska podrška ici u one opstine u kojima su na celu ljudi koji grade demokratiju i tolerantno drustvo. Svaka saradnja sa ekstremistima ne samo da je stetna vec vodi potpunom gubitku ono jos

malo kredibiliteta koji je medjunarodna zajednica sacuvala na Kosovu.

U nastavku konferencije o. Sava je govorio o tome da se tajne sahranjenih zrtava na Dragodanu sto pre moraju razotkriti i posebno Srbima staviti na uvid sve informacije o sahranjenim ubijenim Srbima nakon zavrsetka rata. Apsolutno je neodgovorno da su se nadjeni neidentifikovani Srbi sahranjivali, a da niko od srpskih predstavnika ili Crvenog Krsta Jugoslavije nije informisan o tome.

Nakon pres konferencije o. Sava je posetio Blue Sky Radio u Pristini gde je dao intervju za srpsku redakciju programa. Blue Sky Radio koji odnedavno radi kao Drugi program RTK (Radio Televizija Kosovo) poznat je po tome sto podrzava ideju tolerancije i zajednickog zivota.

PREDSTAVNICI SPS U GRACANICI

Manastir Gracanicu danas je bez ikakvog poziva ili najave crkvenim vlastima posetila i delegacija SPS na celu sa Goricom Gajevic i Zoranom Andjelkovicem. Buduci da nisu imali zakazan nikakav susret sa predstavnicima Crkve i SNV KIM delegacija vladajuce partije je obisla crkvu i slikala se pred kamerama RTS-a. Ova poseta funkcionera SPS se u Gracanici dozivljava kao deo predizborne kampanje SPS buduci da do sada gdju Gajevic crkve i manastiri nisu mnogo interesovali.

POVODOM ZAHTEVA SNV MITROVICE I SPOT-A ZA NAPUSTANJEM PRIVREMENE ADMINISTRACIJE

Povodom ponovljenih zahteva SNV Mitrovice i SPOT-a da SNV KIM napusti privremenu administraciju Kosova stav Veca ostao je nepromenjen. Najnoviji teroristicki napadi ne samo da nece pokolebati SNV KIM vec ga jos cine odlucnijim da se za interese svog naroda bori u svim forumima i da se srpski glas i vapaj cuje sirom sveta. Izolacija srpske zajednice i zaostavanje odnosa sa medjunarodnom Misijom bila bi najveca usluga samim teroristima koji upravo zele da isprovociraju srpski radikalizam i time opravdaju nastavak nasilja protiv Srba. Politika bojkota medjunarodne Misije koja je na Kosovu pod mandatom Saveta Bezbednosti UN ne samo da do sada nije popravila polozaj Srba u sredinama gde rade i deluju lideri koji su protiv ucesca vec je polozaj Srba sve tezi. Najnoviji dogadjaji u Mitrovici to najbolje pokazuju. S druge strane rezultati ucesca SNV KIM u administraciji jesu skromni u poredjenju sa ocekivanjima ali su trenutno najvise sto se realno moze dobiti i predstavljaju pocetak procesa pred kojim je buducnost.

SUTRA HAVIJER SOLANA U GRACANICI

Sutra je predvidjen sastanak u manastiru Gracanica sa predstavnikom EU g. Havijerom Solanom. Nakon sastanka bice izdato saopstenje za stampu. Ocekuje se da ce na sastanku preovladjivati dve teme: hitna potreba zaustavljanja nasilja protiv Srba uz jasnu identifikaciju nosilaca terorizma i potreba veceg ekonomskog ulaganja EU u razvoj srpskih sredina na Kosovu i Metohiji.

Gracanica, 31. avgust 2000.

VLADIKA ARTEMIJE PRIMIO AMERICKOG AMBASADORA DZEJMSA FROVIKA

U popodnvenim casovima vladika Artemije i clanovi SNV KIM koji su bili na prethodnom sastanku sa g. Solanom razgovarali su sa americkom delegacijom koju predvodi ambasador Dzejms Frovik, specijalni predstavnik Stejt Departmenta. Vladika Artemije je u uvodnom izglaganju ponovio svoj cvrst stav da medjunarodna zajednica konacno mora da napravi konkretne korake protiv nasilja nad Srbima. U tom procesu SAD igraju kljucnu ulogu jer Kosovski Albanci osecaju i tumace americke reakcije kao podrsku onome sto rade. SNV KIM ceni napore koje americka administracija i vladine organizacije cine kako bi pomogle srpskom narodu u gnjilanskom kraju ali ono sto je najpotrebnije Srbima jeste sloboda kretanja, rada i zivota sto nemaju zbog toga sto je vlast na Kosovu sada jos u rukama ekstremnih Albanaca koji su preuzeli kontrolu nad opstinama nakon zavrsetka rata.

BURNA REAKCIJA ALBANSKE STAMPE POVODOM KONFERENCIJE ZA STAMPU O. SAVE

U danasnjoj albanskoj stampi zabelezana je burna reakcija albanskih predstavnika povodom reci o. Save da srpska zajednica nema poverenja u albanske partije proizisle iz OVK jer je ta organizacija odgovorna za smrt mnogih nevinih civila. S druge strane o. Sava je izrazio zabrinutost zbog sve ucestalijih napada na LDK, Rugovinu partiju sa kojima su Srbi spremni na saradnju ukoliko potvrde svoju predanost ideji tolerancije i zajednickog zivota.

Fatmir Limaj sekretar za javne odnose iz Tacijeve partije PDK izjavio je u danasnjem broju dnevnika Zeri da postoji mogucnost da ce o. Sava Janjic biti tuzen zbog ovih izjava rekavsi ovom listu: "I

Milosevicev rezim i Sava Janjic znaju gde da napadnu jer dobro znaju da se snage koje su potekle iz OVK nikada nece vratiti u sastav Srbije i nikada nece ostaviti Kosovo pod Milosevicevim rezimom i beogradskom kontrolom. Janjic to vrlo dobro zna."

S druge strane Kolj Berisa iz Rugovine LDK partije je izjavio da ni oni nece pasti u "Savine zamke". Naime u danasnjem broju lista Zeri Berisa je naglasio: "Kazem ono sto sam jednom rekao Damjanovicu i Grgovicu. Nijedan okupator ili stranac, ni vi Savo niti bilo koji drugi Sava nece moci da unosi podele medju Albance ili politicke partije."

SNV KIM ove reakcije komentarisao kao vrlo indikativne jer pokazuju da na Kosovu izgleda da i nema umerenih politickih snaga spremnih na multietnicku demokratku saradnju. Recu oca Save nazalost samo su isprovocirale albanske predstavnike da vrlo brzo otkriju svoje pravo lice. Po svemu sudeci jedno je jasno, mrznja prema Srbima trenutno je jaca i od medjialbanskih sukoba koji se sve vise intenziviraju pred lokalne izbore.

NOVI IZBORNI BALONI

Jucerasnji nastup predstavnika SPS u selu Gracanica pokazao je svu ironiju politike vladajuceg rezima ali i lakovernost ponizenog srpskog naroda na Kosovu. Predstavnici SPS-a su opet dosli u svojim xipovima sa diplomatskim tablicama (!!!!u svojoj zemlji) sa novim predizbornim sarenim lazama obecavajući redovne plate i laskajuci narodu nazivajuci ih herojima. U sustini nisu doneli nista novo osim novih praznih obecanja i novih prica o toboznom povratku vojske na Kosovo i Metohiju sto je trenutno jedan od najnovijih predizbornih balona. U sustini je jasno da je glavni cilj predizborne aktivnosti SPS-a na Kosovu namera da se od onog prevarenog i srpskog naroda opet izvuče koji glas koji bi proizvedio agoniju naseg naroda i drzave.

Ipak ceo sastanak je po recima ocevidaca i prisutnih prosao vrlo bledo i skupio se mali broj ljudi, najvise onih koji jos imaju nekih finansijskih koristi od rezima. Jedna grupa ljudi je izvidzala funkcionere vladajuće partije cime se potvrdilo da tradicionalno jako Milosevicevo uporište u Gracanici vise nije tako monolitno kao sto je to ranije bio slucaj.

Vest o otvaranju izbornih kutija na Kosovu je s druge strane unela uznemirenje medju predstavnike medjunarodne Misije koji nisu bili obavesteni o dolasku Gajevicave i ostalih funkcionera SPS-a. U celoj pometnji oko lokalnih albanskih izbora vesti od saveznim izborima na Kosovu uneli su dodatne glavobolje Bernardu Kuseru.

komentar o. Save Janjic

Gracanica, 1. septembar 2000.

VLADIKA ARTEMIJE I KRIS DEL POSETILI GNJILANSKI KRAJ

Danas je delegacija SNV KIM predvodjena vladikom Artemijem zajedno sa Kristoferom Delom direktorom americkke kancelarije u Pristini i nekolicinom predstavnika vladinih americkih organizacija posetila gnjilanski kraj. Poseta je usledila na poziv americkke kancelarije i americkog KFOR-a koji su zeleli da SNV upoznaju sa nekim od svojih projekata koji su planirani ili se vec izvode u srpskim enklavama gnjilanskog kraja.

U americkoj vojnoj bazi Montit u Gnjilanu u organizovana je prezentacija u kojoj su objasnjeni najnoviji naponi americkog KFOR-a posebno, jedinice americkke vojske koja drzi podrucje severno od Gnjilana i oko Novog Brda. Americki KFOR je trenutno posebno angazovan u tri pravca: stvaranju boljih uslova bezbednosti za Srbe, stvaranju mogucnosti zaposlenja i obnove privredne delatnosti kao i u razvoju medjuetnickog dijaloga izmedju Srba i Albanaca.

U cilju bolje bezbednosti KFOR organizuje patrole, odrzava fiksne kontrolne punktove, osmatracke punktove, organizuje medicinske posete srpskim podrucjima kao i pratnje za lokalne autobuse koji saobracaju izmedju srpskih sela. Predstavnici KFOR-a su obavestili delegaciju SNV da se u poslednjih 60 dana na podrucju Gnjilana nije desilo nijedno ubistvo Srbina iako situacija i dalje ostaje vrlo slozena i Srbi nemaju mogucnost slobodnog i sigurnog kretanja van svojih enklava.

Situacija ostaje najteza u Gnjilanu gde je zivelo 18.000 Srba a sada nema ni punih 1.000 dusa, koji uglavnom zive oko srpske pravoslavne crkve koja je svo ovo vreme sa svojim svestenstvom bila glavno utociste, duhovni i narodni centar. U dvoristu crkve vec godinu dana deluje improvizovana srpska ambulanta buduci da Srbi jos nemaju pristup u gradsku bolnicu. Iguman Kirilo Djurkovic, predsednik Crkveno-narodnog veca iz Gnjilana je vladiku Artemija upoznao sa podacima koje je do sada vece sakupilo:

Ukupan broj napada na Srbe u Gnjilanu i okolini od sredine juna 1999 do septembra 2000 godine iznosi 10.657 raznih kriminalnih dela. Od toga je 132 ubistva, 153 kidnapovanja, 161 slucaj ranjavanja, 75 napada rucnim granatama, 9 silovanja, 638 paljenja srpskih kuca, 1323 upada u kuce, 1306 slucajeva pljacke srpske imovine, 966 slucajeva zauzimanja kuca od strane Albanaca, 885

napada na crkve, manastire i crkvenu imovinu. Ovako porazni rezultati jednogodišnje misije u velikoj meri zasenjuju sve napore koje je KFOR do sada učinio iako po recima o. Kirila da KFOR uopšte nije zaštitio Srbe od napada albanskih ekstremista u Gnjilanu i okolini zasigurno ne bi danas bilo nijednog Srbina.

Trenutna bezbednostna situacija u gnjilanskom području je relativno stabilna osim samog grada Gnjilana gde se preostalo stanovništvo i dalje osipa i nema izgleda za skori povratak raseljenih Srba. U srpskim selima u okolini: Paralovo, Pones, Koretiste, Stanisor, Gornje Kusce, Silovo i dr. nema napada od strane Albanaca iako ne postoji mogućnost slobodnog kretanja i radovi u poljima se odvijaju isključivo uz zaštitu KFOR-a zbog potencijalne opasnosti. Svi ljudi koji su ranije radili su ostali bez posla i ekonomski život za Srbe uopšte ne postoji. Sa lokalnim Albancima gotovo da ne postoje nikakve veze. Nepoverenje i strah su vrlo jaki i po tvrdjenju mnogih manji broj incidenata je posledica ne toliko poboljšanja bezbednosne situacije koliko i činjenice da se sada Srbi nigde ne kreću bez pratnje KFOR-a.

Upravo zbog toga američki KFOR i Vlada pokušavaju da uloze određena sredstva za oživljavanje ekonomskog života i pružanja mogućnosti zaposlenja što bi omogućilo još veću stabilizaciju srpskih enklava i stvorilo mogućnosti ekonomske međuzavisnosti i saradnje sa okolnim albanskim zajednicama. U tom cilju delegacija SNV je obišla nekoliko srpskih zajednica gde američka Vlada i KFOR imaju u planu ili već sprovode određene projekte u saradnji sa lokalnim stanovništvom. U selu Silovo delegacija je posetila školu koja se sada proširuje izgradnjom novih odeljenja. U ovaj projekat USAID je uložio 40.000 dolara. Takođe je u planu finansijska podrška za lokalni Radio MAH koji je jedino sredstvo informisanja u ovoj srpskoj zajednici. Delegacija je potom posetila Hladnjacu u Silovu gde američki KFOR trenutno radi na pronalazenju donatora koji bi uložili blizu 200.000 dolara u pokretanje proizvodnje što bi omogućilo zaposlenje najpre 40 Srba a potom i većeg broja. Postoji namera da se tu zaposle i Albanci ali lokalni Srbi prihvataju samo da se na posao vrate samo oni Albanci koji su tu ranije radili jer je i Srbima onemogućeno da rade u svim drugim preduzećima koji su pod kontrolom Albanaca. Obnova hladnjace bi bila značajna jer bi tu i srpski i albanski proizvođači mogli da dovoze meso na obradu što bi stvorilo uslove međuetničkih ekonomskih odnosa.

U selu Gornje Kusce delegacija SNV i američki predstavnici posetili su lokalnu školu u čijem se podrumu nalazi ambulanta. Gornje Kusce je potpuno srpsko selo i potreba za ambulantom postojala je još i pre rata kada je vlada započela gradnju nove ambulante pored škole. Nažalost gradnja je stala i sada američka Vlada namerava preko svojih organizacija da završi ovaj projekat. U međuvremenu pored Ministarstva zdravstva Srbije koje snabdeva ambulantu i plaća lekare američki KFOR takođe donosi potrebne lekove. Vladika Artemije je zatim posetio školu u kojoj je razgovarao sa direktorom. U školi koja je do kraja rata bila samo osnovna škola sada je smešteno i dve srednje škole i broj učenika iznosi blizu 1000 učenika. Školi nedostaju potrebna nastavna sredstva, oprema kao i generalna građevinska popravka. USAID je za srpsku decu obezbedio jedan školski autobus koji svakodnevno prevozi decu iz okoline.

Nakon toga, predstavnici SNV i američke kancelarije otisli su u selo Pones i posetili malu seosku školu koju su do juna ove godine školu pohađjala i srpska i albanska deca. Ovo pretežno srpsko selo ima i jednu albansku mahaluru i albanska deca pohađaju školu u isto vreme kad i srpska i do sada među decom nisu zabeleženi incidenti. Lokalni Albanci su insistirali da se podigne nova škola blizu njihovim selima i glavnom putu, što Srbi nisu mogli da prihvate iz bezbednosnih razloga budući da se ne osećaju sigurni van svog sela. USAID će finansirati popravku zgrade i nabavku nastavnog materijala. Srpska deca su danas već u školskim klupama dok se albanska po recima pripadnika KFOR-a očekuju od ponedeljka. Srbi u ovom selu žive trenutno mirno ali je veliki strah i napetost nakon nekoliko slučajeva ubistva i kidnapovanja u leto prošle godine. Preovladava osećanje napuštenosti i izolacije. Putovanja i poljski radovi se obavezno odvijaju uz pratnju američkog KFOR-a koji je stalno prisutan u selu.

Delegacija SNV KIM je takođe obavestena o radu grupe Lendsdaun koju čine tri srpska i tri albanska predstavnika iz gnjilanskog kraja. Ova grupa se sastaje sveke nedelje u bazi Montit gde raspravljaju o problemima i načinima rešavanja postojećih poteškoća. U situaciji nepostojanja gotovo ikakve komunikacije između zajednica rad ove grupe i dijalog koji su uspostavili daje nadu da će biti moguće uspostaviti iskrenije odnose među zajednicama.

Ova poseta gnjilanskom kraju prva je u nizu nekoliko planiranih poseta srpskim sredinama u sektoru Istok. Prilikom ovih poseta postoji namera da se bolje identifikuju problemi koje ima srpska zajednica i da se na licu mesta pronađu rešenja koja bi mogla doprineti boljem životu. Konacan zaključak nakon ove posete srpskim zajednicama oko Gnjilana jeste - Situacija nije bolja ali nije ni gora. Čine se koraci koji imaju za cilj da se popravi život Srba ali opšte stanje bezbednosti i ljudskih sloboda i dalje ostaje na vrlo niskom nivou.

KAMPANJA PROTIV NASILJA POCECE MOLITVOM

U cilju sprovođenja odluke iz Erli Hausa o početku kampanje protiv nasilja SNV KIM je donelo odluku da početak kampanje 9. septembra bude obeležen MOLITVOM ZA MIR koja će biti održana u svim srpskim pravoslavnim hramovima Eparhije rasko-prizrenske. Na tim molitvama narod će se pomoliti Bogu za pokoj duša onih koji su postradali od nasilja i uzneće Bogu molitve za prestanak mržnje i terora

Gracanica, 2. septembar 2000.

DZOK KOVI I BRIGADIR FRAJ PONOVO U GRACANICI

Danas je u manastiru Gracanica nastavljen proslonedeljni sastanak predstavnika SNV sa zamenikom sefa UNMIK-a Xokom Kovijem, komandantom brigade Centar generalom Robertom Frajom i policijskim komesarom Stefanom Felerom. Glavna tema razgovora i danas je bilo pitanje bezbednosti narocito u svetlu najnovijih albanskih teroristickih napada. SNV KIM aktivno insistira da se preduzmu efikasnije mere zastite u srpskim enklavama kako bi se onemogucilo delovanje albanskih terorista. Vladika Artemije je pre tri dana Bernardu Kusneru i generalu Ortunju uputio pismo sa konkretnim predlozima SNV kako bi se bezbednosna situacija popravila.

Vladika Artemije je govorio o potrebama srpskog stanovnistva istaknuvsi da je na KFOR-u i UN policiji da nadju najbolje nacine kako da te potrebe ostvare. Posebno je razmatrana mogucnost privremenog ogranicenja putovanja Albanaca loklanim i regionalnim putevima koji prolaze kroz srpske enklave. Predstavnici SNV su insistirali da albanska vozila kroz srpske krajeve danju prolaze samo uz vojnu pratnju kako bi se sprečili eventualni teroristicki napadi, dok bi se nocu zatvorio promet. SNV i dalje insistira da se albanski saobraćaj lokalnim, seoskim putevima preusmeri na alternativne puteve, gde god je to moguće, posebno na poducjima gde su do sada bili ucestali napadi. U toku razgovora postignut je visok stepen razumevanja i predstavnici KFOR-a i UN misije dali su cvrsta uveravanja vladici Artemiju da će narocito u ovom izbornom periodu intenzivirati patrole, povecati broj kontrolnih punktova i angazovati raspoloziva tehnicka sredstva u cilju osmatranja terena.

Na kraju sastanka je dogovoreno da se u narednih nekoliko dana organizuju zajednicke posete srpskim selima oko Pristine gde bi predstavnici SNV sa lokalnim stanovnistvom posebno ukazali na najosetljivije tacke na kojima je potrebno pojacati prisustvo KFOR-a. Slicne posete bi se uskoro organizovale i u drugim delovima Pokrajine.

VLADIKA ARTEMIJE RAZGOVARAO SA BERNTOM VULFENOM

U popodnevnim casovima vladika Artemije je primio Bernta Vulfena sefa nemacke kancelarije u Pristini i specijalnog izaslanika nemackog ministarstva spoljnih poslova na Kosovu. Vladika Artemije je govorio o potrebi poboljsanja situacije u kojoj zive Srbi na poducju nemackog sektora, narocito u Orahovcu, Velikoj Hoci i poducju Musnikova. Srbe nije potrebno samo bolje zastititi vec im treba omoguciti i razvoj ekonomije i ozivljavanje proizvodnje sto bi zadrzalo nase stanovnistvo na Kosovu, istakao je predsednik SNV.

G. Vulfen je rekao da se nemacka vlada se zalaze za dijalog medju etnickim grupama kao i za multietnicko drustvo. On je posebno naglasio da se nemacka vlada ostro protivi nasilju na Kosovu. Pocinoci najnovijih napada, posebno na srpsku decu moraju biti uhapseni i osudjeni. Vulfen je preneo vladici Artemiju jos jednom poziv ministra Fisera za posetu Berlinu dok je dr. Radu Trajkovic obavestio da je nemacka vlada odobrila odredjena finansijska sredstva za nabavku novih instrumenata za bolnicu SIMONIDA u Gracanici.

VLADIKA ARTEMIJE PRIMIO GRCKOG AMBASADORA VASILOPULOSA

Vladika Artemije je primio i grckog ambasadora u Beogradu Jorgosa Vasilopulosa koga je upoznao sa situacijom u kojoj zivi srpska zajednica na Kosovu i Metohiji. U toku srdacnog i prijateljskog razgovora Episkop Artemije je izrazio najdublju zahvalnost grckom ambasadoru koji je ovih godina pokazao da je veliki prijatelj srpskog naroda i Srpske Pravoslavne Crkve i pozeleo mu mnogo uspeha na njegovoj novoj duznosti.

Gracanica, 3. septembar 2000.

TERORISTI OSKRNAVILI SRPSKU PRAVOSLAVNU CRKVU I GROBLJE U MUSNIKOVU

Eparhija rasko-prizrenska i SNV KIM saznali su danas da su 1. septembra 2000, u petak, nepoznati napadaci minom jake razorne moci ozbiljno ostetili i oskrnavili srpsko pravoslavnu grobljansku crkvu Sv. Nikole u selu Musnikovu u Sredackoj zupi, 15 kilometara juzno od Prizrena. U snaznoj eksploziji osteceno je i oskrnavljeno pravoslavno srpsko groblje. Na crkvi je ostecen krov i untrasnjost hrama

sa vrednim ikonama, ukljucujuci jednu vrednu ikonu Presvete Bogorodice.

Crkva Sv. Nikole podignuta je i oslikana u drugoj polovini 16. veka i raspolaze vrednim ikonama iz 17. veka.

SNV ovaj napad dovodi u vezu sa nedavnim povratkom 58 srpskih zitelja koji su se nakon godinu dana izbeglistva ponovo vratili svojim domovima u Musnikovo. Musnikovo je danas posetio i pravoslavni sveštenik Ilija Smigic iz Prizrena kako bi procenio razmere stete i sastavio detaljan izvestaj za crkvenu arhivu.

Od zavrsetka rata do danas u Prizrenskom podrucju albanski ekstremisti su do sada unistili preko 20 pravoslavnih crkava velike istorijske i kulturne vrednosti. Napadi na srpska groblja postala su vrlo ucestala u poslednje vreme. Od pravoslavnih sveštenika iz Peci, Decana i Prizrena neprestano stizu informacije o tome da Albanci zasipaju pravoslavna groblja smecem i sutom iz gradova ili ih unistavaju i skrnave razbijanjem nadgrobnih ploca i krstova.

Eparhija rasko-prizrenska i SNV KIM najostrije osudjuju ovaj varvarski teroristicki napad koji jos jednom potvrđuje da je albanski ekstremizam na Kosovu sve otvorenije anti-hriscanski usmeren. Takvim ponasanjem Kosovo se sve vise udaljava od Evrope i Zapadne civilizacije koja pociva na hriscanskoj kulturi i duhovnosti koja ove godine proslavlja novi jubilej ulazeci u treci milenijum.

